

Förankring av scenariobyggande i landskapet

Dialogen kring landskapet i scenarioworkshops

Anchoring scenario building in the landscape

Sara Hvit

Självständigt arbete • 30 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Landskapsarkitektprogrammet
Alnarp 2026

Förankring av scenariobyggande i landskapet

Anchoring scenario building in the landscape

Sara Hvit

Handledare: Helena Mellqvist, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Bitr. handledare: Ishi Buffam, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Examinator: Maria Kylin, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Bitr. examinator: Åsa Bensch, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 30 hp
Nivå och fördjupning: A2E
Kurstitel: Independent Project in Landscape Architecture
Kurskod: EX0846
Program: Landskapsarkitektprogrammet
Kursansvarig inst.: Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Utgivningsort: Alnarp
Utgivningsår: 2026
Omslagsbild: Sara Hvit

Nyckelord: Landskapskaraktärer, scenariobyggande, kommunikation

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Tack

Först och främst vill jag tacka mina handledare för vägledningen genom den här processen. Stort tack till Helena som lyssnat på och stöttat alla mina tankar och funderingar och hjälpt mig hitta lösningar när jag bara har sett problem. Stort tack till Ishi som inkluderat mig i Room4water projektet och sett potentialen i mitt arbete.

Jag vill också uttrycka stor tacksamhet till Hanna Billmayer och Olof Selldén på Halmstad kommun som varit engagerade i hela workshop processen och som tog sig tid till väldigt spännande intervjuer.

Room4water

Det här mastersarbetet görs i samarbete med forskningsprojektet Room4water. Forskningsprojektet är tvärvetenskapligt och genomförs med Nissans dalgång som utgångspunkt för att undersöka möjligheterna för långsiktig, proaktiv och flexibel klimatanpassning till översvämningar längs med vattendrag. Room4water samarbetar med Halmstad kommun och Gislaved kommun och ska resultera i praktiska rekommendationer för markanvändning som integrerar rum för vatten i klimatanpassningsplaner.

Min medverkan i forskningsprojektet började då forskningsteamet efterfrågade en masterstudent med fokus på visuell kommunikation. Jag tyckte att detta lät intressant och hade en dialog med Ishi Bufham som är en av SLU:s forskare i projektet och som även blev min biträdande handledare. Tillsammans med min huvudhandledare arbetade vi fram frågeställningar och vad mitt inspel kan innebära. De scenariokollage som togs fram i det här arbetet kan sedan användas i ett senare skede av forskningsprojektet som dialogverktyg under en gemensam träff med Halmstad och Gislaveds kommun.

Mer om Room4water går att läsa på projektets hemsida:

<https://www.vti.se/forskning/forskningsomraden/forskningsenheter/miljo/klimatadaptionsanpassning/anpassningsformaga-langs-vattendrag>

Bilder och figurer:

Alla bilder, visualiseringar och figurer i uppsatsen är skapade av författaren om inget annat anges.

Abstract

We live in an era characterized by climate change, and its impact on the landscape is evident. Environmental signals, such as floods and droughts, communicate an urgent need for revised planning strategies. A new focus has emerged; instead of merely informing about impacts, the goal is to discuss how we should plan for and shape a sustainable transition and future. This is a challenge where scenario building can serve as a tool in the process toward sustainable planning.

This study examines the role of the landscape in scenario building and planning dialogues, as well as how landscape characters and the landscape itself can act as tools to strengthen dialogue. This is grounded in the fact that the landscape constitutes the basis for human existence and is a vital part of planning for a sustainable future, yet it is often easily misunderstood due to an inability to "read" the landscape. Furthermore, there is a risk of fragmentation by different professions and actors who treat the landscape as a neutral surface for exploitation. By starting from how the landscape communicates, how it can be read, and its importance for sustainability, the necessity of considering the landscape in scenario building is highlighted. The thesis further discusses the use of scenario building and "futuring" as methodological tools for managing future uncertainties. By producing visual landscape material, the study also investigates how the landscape and visual representation are discussed and how they can promote engagement and dialogue in scenario building.

A specific focus is placed on water and the town of Oskarström, where scenario building is utilized in a workshop format to discuss future flooding issues within Halmstad Municipality.

Sammanfattning

Vi lever i en tid präglad av klimatförändringar och dess påverkan på landskapet är tydlig. Landskapets miljömässiga signaler, som översvämningar och torka, kommunicerar akuta behov av förändrade planeringsstrategier. I stället för att enbart informera om klimatförändringarnas påverkan har ett nytt fokus vuxit fram, med målet att diskutera hur vi ska planera för och forma en hållbar övergång och resilient framtid. Detta är en utmaning där scenariobyggande kan vara ett verktyg i processen mot en hållbar planering.

Detta arbete undersöker landskapets roll i scenariobyggande samt hur landskapskaraktärer och landskapet kan agera dialogstärkande verktyg. Detta då landskapet utgör grunden för mänsklig existens och är en viktig del i planeringen för en hållbar framtiden men som ändå lätt missförstås på grund av en otränad förmåga att läsa landskapet. Samt att det finns risk att det fragmenteras av olika professioner och aktörer som behandlar landskapet som en neutral exploateringsyta. Genom att utgå från hur landskapet kommunicerar, hur det kan läsas och rollen det spelar i hållbarhet, belyses vikten av att ta landskapet i beaktning i scenariobyggande. Uppsatsen diskuterar vidare användningen av scenariobyggande och futuring som metodologiska verktyg för att hantera framtidens osäkerheter. Genom att framställa visuellt landskapsmaterial undersöks hur landskapet och visuell representation diskuteras och hur det kan främja engagemang och dialog i scenariobyggande.

Särskilt fokus är på vattendraget Nissan och orten Oskarström, där scenariobyggande används i workshopformat för att diskutera framtida översvänningsproblematik i Halmstads kommun.

Innehållsförteckning

1. Inledning	10
1.1. Bakgrund	10
1.2. Problemformulering	12
1.3. Mål och syfte	13
1.4. Frågeställningar	13
1.5. Avgränsningar	13
1.6. Begreppsdefinitioner	14
2. Tillvägagångssätt	15
2.1. Landscape character assessment som verktyg	21
3. Teoretisk grund	25
3.1. Europeiska landskapskonventionen och åtaganden	26
3.2. Landskapet som språk	27
3.3. Det hållbara landskapet	31
3.4. Scenariobyggande som verktyg	36
4. Oskarströms landskapskaraktärer	41
4.1. Upptäckter från förarbetet	41
4.2. Observationer och sammanställning	42
5. Workshop med Halmstad kommun	45
5.1. Diskussioner i grupp 1:	45
5.2. Diskussioner i grupp 2 och 3:	47
5.3. Samtal i den slutliga diskussionen	47
6. Scenarion i landskapet	49
6.1. Grupp 1: Koordinerad global kontext och multifunktionella blå-gröna lösningar	50
6.2. Grupp 2: Fragmenterad global kontext och multifunktionella blå-gröna lösningar	53
6.3. Grupp 3: Koordinerad global kontext och tekniska/grå lösningar	55
7. Uppföljningsintervjuer	58
8. Diskussion	62
8.1. Metoddiskussion	63
8.2. Utmaningar och insikter om landskapskapskaraktärsanalys som dialogverktyg	64
8.3. Hur ett samtal om landskap utvärderas	65
8.4. Att mäta ett värde i landskap	67

8.5.	Landskapet i scenariobyggande.....	68
9.	Referenslista	72
10.	Bilagor	78
10.1.	Bilaga 1. Markanvändningskartorna från workshopen.....	79
10.2.	Bilaga 2. Landskapskaraktärsunderlaget.....	83
10.3.	Bilaga 3. Intervjuunderlag	85

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Landskapet är centralt för människors miljö och sociala välmående, det formar var människor bor, jobbar och upplever naturen (IFLA Europe, 2025). Landskapet ger de villkor vi alla lever på, en realitet som inte går att undgå men som kan vara svår att kommunicera och lätt att ta för givet. Paans (2023) beskriver landskapet som att det saknar en egen röst vilket medför att ingen för dess talan. Att landskapet inte har någon röst betyder dock inte att det inte kommunicerar. Översvämningar, extrem torka, förlust av biodiversitet och ekosystemtjänsternas försämrade kvalitet är alla akuta signaler som kommunicerar landskapets tillstånd (Paans 2023). Paans (2023) ifrågasätter om kommuner och andra planeringsorgan i samhället tar landskapet i tillräcklig beaktning, landskapet är förutsättningarna till planeringsstrategier men har ingen egen röst i en diskussion där många aktörer representeras. Författaren skriver vidare att landskapet inte behandlas som en integrerad systematisk enhet utan som ett neutralt rum där enskilda sektorer gör anspråk på utrymme och som de kan förändra för att passa sina syften. Att inte läsa in landskapet leder till brutna handlingsförlopp och dialoger i samspelet med det, att missa att se landskapet som helhet leder till att olika intressegrupper läser fragment av landskapet vilket faller inom deras expertis och utformar landskapet utefter deras nisch (Spirn, 1998). I en tid av klimatförändringar är kunskap om miljön och landskapet nödvändigt för att fatta välinformerade beslut (McBride et al. 2013) och stadens del i landskapet behöver tas i beaktning för att hantera och förebygga olika katastrofer (Spirn, 1980). Sverige och andra länder har också gjort åtaganden för att värna om och stärka samarbetet kring våra landskap genom landskapskonventionen. Den innefattar alla typer av landskap, både landsbygd, vatten- och stadslandskap samt understryker landskapet som en gemensam tillgång och ansvar där många värden och tillgångar möts (Riksantikvarieämbetet, 2017).

Vattnet är en viktig del i landskapet och klimatförändringar skapar märkbara konsekvenser på vattnets olika uttryck och kvalitet. Vatten har präglat samhällen

genom tiderna och vattnets närvaro har fastställts på en mängd olika sätt och utvecklingen av det mänskliga samhället överallt är kopplad till olika former av vattenförvaltning (Willems & Schaik, 2015). Människan behöver därav förvalta vattnet för att skydda sig mot dess faror och det är ett behov som ökar (Willems & Schaik, 2015). Klimatförändringarna ändrar nederbördsmonster vilket leder till översvämningar och torka, det ändrar också vattentemperaturen och vattnets kemi (European Environment Agency, 2024). Enbart 2023 drabbades 1,6 miljoner personer i Europa av översvämningar (C3S & WMO, 2024).

Klimatförändringarnas påverkan på vattnet påverkar även svenska samhällen. I den här uppsatsen berörs Oskarström, ett samhälle präglad av industrins uppbyggnad kring kraften från Nissan å och som nu behöver planera för konsekvenserna av klimatförändringarnas påverkan på vattnet och landskapet.

Scenariobyggande och futuring som verktyg i klimataadaptation

Klimatförändringsspolitiken handlar inte längre om att öka medvetandet utan om att forma den hållbara övergången i sig (Hajer och Pelzer, 2018). Detta utvecklas genom att framhäva möjliga och önskvärda framtider, som kan bidra till ett mer hållbart socio-ekologiskt levnadssätt och system (Bai et al. 2016; Pelzer & Versteeg, 2019). Hur framtiden ser ut är osäkert och vad vi vill ska ske är omdebatterat. Scenariobyggande och futuring kan i detta vara ett verktyg för att hantera och diskutera kring denna osäkerhet. Pollastri et al (2017) beskriver scenarion som ett sätt att göra olika framtider synliga och greppbara vid hantering av komplexa problem. Vidare hävdar författarna att scenarion som visioner för möjliga framtider, kan inkludera problem på olika skalor genom att presentera dem som en del av ett delat utrymme, samt belysa deras ömsesidiga beroenden och interaktioner.

För att spekulativa designprojekt och workshops, så som scenariobyggande och futuring, skall vara givande är det viktigt att dessa inte svävar för långt in i en framtid med osannolika koncept eller en teknologi som är för främmande (Auger, 2013). Detta leder till att mottagarna inte kommer kunna relatera till förslaget, vilket skapar ett bristande engagemang (Auger, 2013). Stripple, Nikoleris och Hildingsson (2021) noterar att flera alternativa framtider har framställts i olika projekt men att många misslyckas med att engagera deltagarna i att föreställa sig som en del av den framtiden och att involveras i övergången. Enligt författarna är nyckeln till ett lyckat projekt med världsbyggande att den framtida miljön är sammanhängande i dess ekologi, geografi och kulturella kännetecken. Det kan också kopplas till skönlitteraturen och de fantasivärldar som fascinerat många. Tolkien, som skapat en av de mest välkända världar, beskriver att dessa huserar mycket mer än sagovarelser, de har också viktiga element i landskapet från den

verkliga världen som lägger grunden för fantasivärlden (Barfield m.fl., 1972). Detta belyser vikten av landskapselement för ett lyckat världsbyggande.

Det finns ett flertal exempel på olika sätt att visualisera scenarier, antingen som underlag för diskussioner och workshops eller utifrån resultatet av diskussioner. Detta har gjorts genom olika metoder som exempelvis fotorealistiska framställningar, diagram och GIS-kartor (Carpenter m.fl., 2015; Tress och Tress, 2003; Shaw m.fl., 2009; Fitzgerald och Davies, 2024; Al-Kodmany, 1999). Landskapet är det som ska husera de framtagna scenarierna och påverkas holistiskt av det vi gör, vilket i sin tur påverkar samhällen. Vi planerar för och skapar den framtid vi vill nå, idag, och den byggs i vårt landskap. Varje scenarios potentiella verklighet bygger därför på aktiva val i nutid.

1.2. Problemformulering

Aktion och samordning krävs för att möta klimatförändringarna som oundvikligen kommer att påverka människor och landskapet vi lever i. Det finns yrkeskompetens för att möta utmaningarna men det är svårt att samordna dessa och kommunicera över administrativa gränser, vilket är en förutsättning när det kommer till exempelvis vattendrag. Det är även komplext att kommunicera kring landskap, Paans (2023) hävdar även att landskapet inte heller behandlas som en integrerad systematisk enhet utan som ett neutralt rum där enskilda sektorer gör anspråk på utrymme, vilket de förändrar för att passa sina syften. När klimatförändringsspolitiken inte längre handlar om att öka medvetandet utan om att forma och genomföra den hållbara övergången i sig (Hajer och Pelzer, 2018), kan scenariobyggande workshops vara ett sätt för olika aktörer att mötas och forma denna övergång. För att ge landskapet ett tydligare fokus vill jag undersöka hur landskapet diskuteras i scenariobyggande och hur det kan samla olika kompetenser kring en gemensam utgångspunkt med hjälp av visuell landskapsrepresentation.

1.3. Mål och syfte

Målet för detta arbete är att undersöka hur landskapsrepresentation kan användas i scenariobyggande workshops och vilka utmaningar som finns kring detta. Syftet är därför att utforska hur presentationer av landskapets karaktärer mottas av deltagare i en framtidsscenario-workshop, samt hur det diskuteras i sammanhanget och på vilket sätt landskapsrepresentation kan agera dialogstärkande verktyg.

1.4. Frågeställningar

- Hur mottas och används presenterat material om landskapskaraktärer i diskurserna i Room4waters workshop?
- Hur kan gruppernas scenarion uttrycka sig i Oskarströms landskap?
- Hur kan landskapet och landskapskaraktärer agera som ett dialogfrämjande verktyg och vilka utmaningar kommer med det?

1.5. Avgränsningar

Mastersarbetet samarbetar med Room4water som är inriktat på Nissans avrinningsområde. Detta är området som behandlas i uppsatsen men med landskapsfokus på Oskarström.

1.6. Begreppsdefinitioner

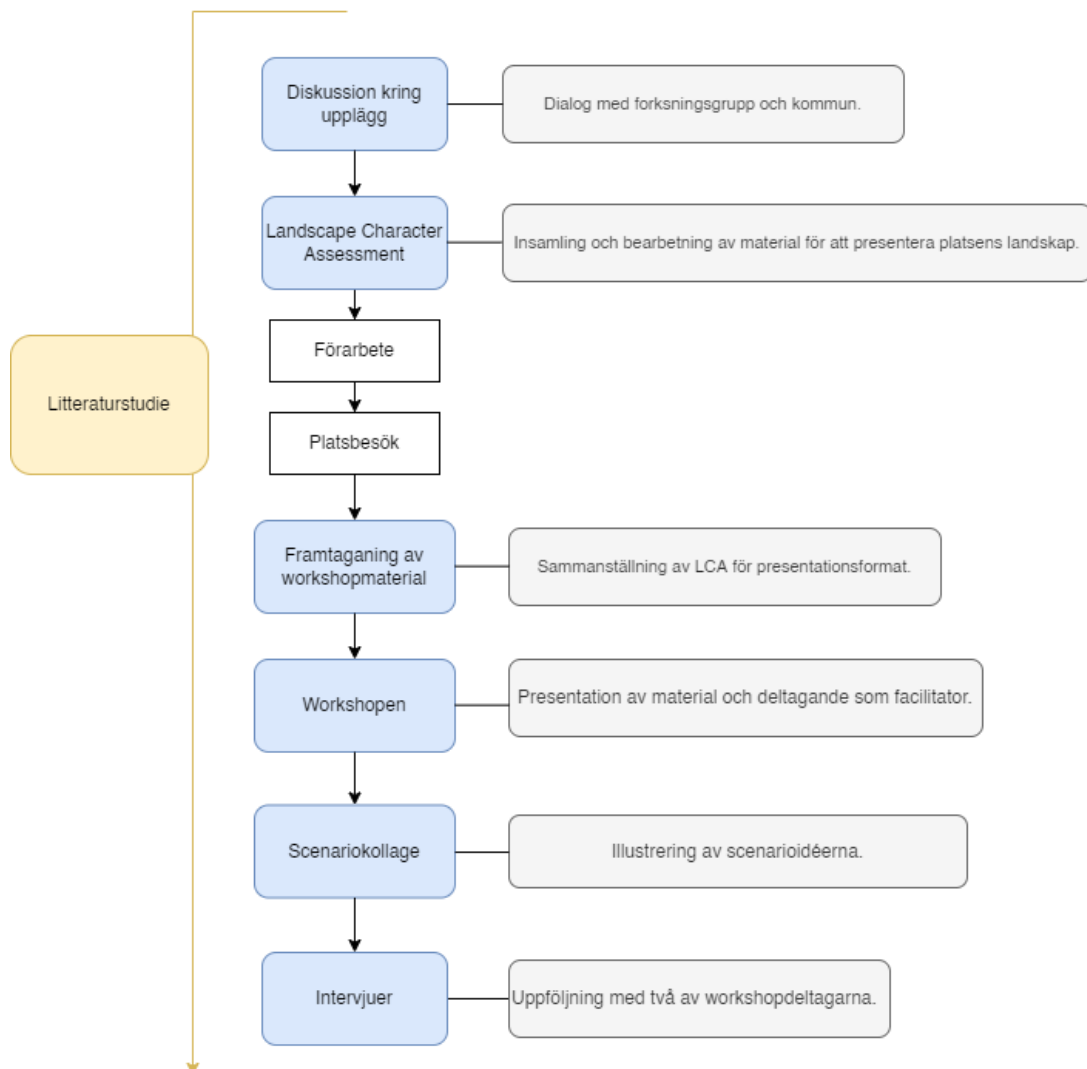
Ekosystemtjänster: Ekosystemtjänster är enligt Naturvårdsverket (u.å.) tjänster eller produkter som människan får av ekosystemen och vilka bidrar till livskvalitet och välfärd. Begreppet används även som verktyg för pedagogik i hållbarhetsarbete. (Naturvårdsverket, u.å.)

Naturbaserade lösningar: Naturbaserade lösningar är multifunktionella åtgärder som utgår från naturens förmåga och de funktioner ekosystemen bidrar med för att lösa samhällsutmaningar (Naturvårdsverket, 2023).

Avrinningsområde: *”Ett avrinningsområde är det område från vilket vatten dräneras till ett vattendrag uppströms en viss punkt. Avrinningsområdet begränsas av höjdryggar, som delar flödet från regn och smältvatten åt olika håll. Gränsen för avrinningsområdet utgörs av vattendelaren.”* (Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut [SMHI], u.å.)

2. Tillvägagångssätt

Arbetet inspirerades av aktionsforskning, vilket syftar till att använda forskning för att öka förståelsen för olika barriärer till en förändring i praktiken och är en metod som går förbi teoretisering för att jobba i ett samspel med deltagarna för att förändra praxisen (Somekh, 2005). Detta resulterade i uppbyggnad av ett flertal steg, vilka redovisas nedan i Fig. 1, dessa testas och användbarheten utvärderas. Landscape Character Assessment presenteras mer ingående i nästa avsnitt.

Figur 1. Diagrammatisk beskrivning över de olika stegen i processen i kronologisk ordning av utförandet, där landskapet figurerar på olika vis i stegen.

INLEDANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ARBETET

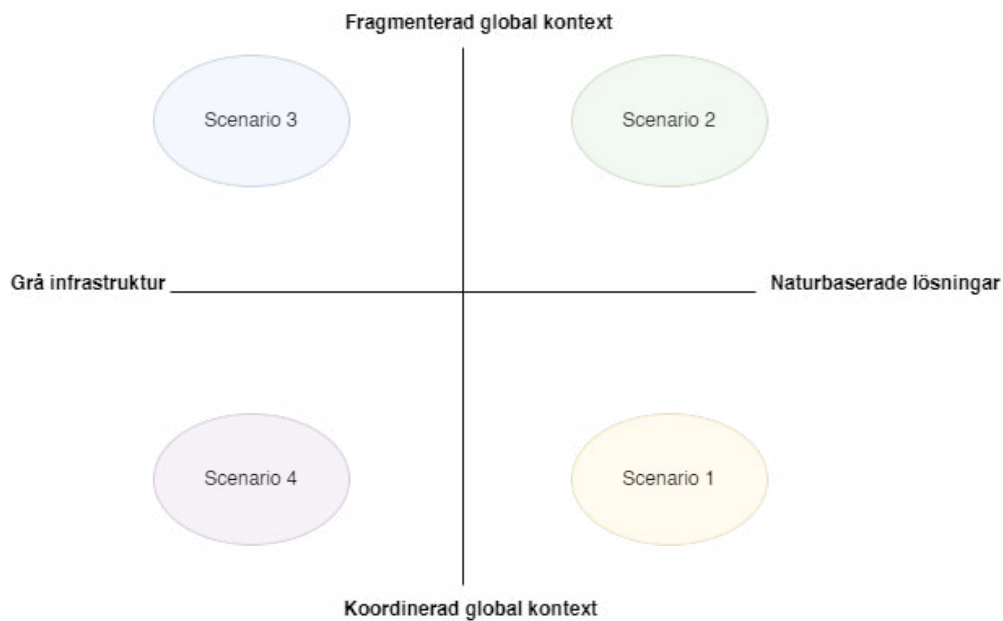
I början av processen fördes dialog med intressenter från Room4water och representanter från Halmstads kommun kring workshopens utformning och den här uppsatsens delaktighet och ramar. Jag fick även ta del av utvärderingen från en tidigare scenarioworkshop forskningsgruppen organiserade i augusti 2025. Där fanns det feedback att mer visuellt material hade varit hjälpsamt. Halmstad kommun lyfte även önskemål om att hålla det så verklighetsbaserat som möjligt för att de ska få mest nytta av det.

LANDSKAPSKARAKTÄRSANALYS

Ett av syftena med detta arbete var att presentera landskapet för att undersöka hur det materialet tas emot och används. Workshopen behandlade Halmstad kommun med Halmstad och Oskarström som case study. Det här arbetet fokuserar på Oskarström och det är det landskapet som lyfts. Då syftet inte är att uppmuntra till användning eller exploatering vid en viss plats eller att lägga någon värdering i observationen, valdes metoden Landscape Character Assessment (LCA). Denna metod är även vanlig vid kartering och inventering av stora landskap. För den stegvis applicering användes An approach to Landscape Character assesment (Tudor 2014). Där beskrivs metoden som sådan att alla landskap har karaktär och att LCA identifierar och beskriver karaktärerna. Vidare att metoden inte lägger någon vikt vid vad som gör ett landskap bättre eller sämre än ett annat (Tudor 2014). Metoden beskrivs i Tudor (2014) med olika steg vilka tillämpades på platsens och uppsatsens omständigheter och förutsättningar. Skalan för analysområdet utgick ifrån samma skala som kartmaterialet för workshopen framtagit av Room4water i samråd med representanter från Halmstad kommun.

WORKSHOPENS UPPLÄGG

Room4water anordnade två workshops, en med Gislaveds kommun och en med Halmstads kommun. Workshopen med Gislaveds kommun ägde rum innan detta arbete påbörjades och det material som används därifrån är därför enbart den uppföljningsenkät som Room4water skickades till deltagarna. Scenarierna i de båda workshopen togs fram av forskningsgruppen och är uppbyggda på samma sätt men har anpassats för att bättre passa kommunernas olika förutsättningar och önskingar. Scenarierna som användes i workshopen med Halmstad kommun bygger på parametrarna internationellt samarbete och naturbaserade-/blågröna lösningar eller grå infrastruktur, vilket illustreras i figur 2.

Figur 2. Scenariernas grund.

SCENARIOBESKRIVNINGAR

Scenario 1

Koordinerad global kontext + multifunktionella blå-gröna lösningar

År 2060 präglas världen av starkt internationellt samarbete kring klimat, miljö och hållbar utveckling. Klimatförändringarna har begränsats jämfört med tidigare prognoser, även om extremväder fortfarande förekommer. Långsiktiga ramverk och samordnade investeringar ger förutsättningar för planering i hela avrinningsområden. I Nissanåns avrinningsområde ses översvämningar som en naturlig del av landskapets dynamik. Översvämningrisker hanteras genom samordnade, multifunktionella blå-gröna landskap, där vattenhantering, biologisk mångfald och tillgång till natur integreras i hur marken används och utvecklas över tid.

Scenario 2

Fragmenterad global kontext + multifunktionella blå-gröna lösningar

År 2060 präglas världen av osäkerhet och svagt internationellt samarbete kring klimat- och miljöfrågor. Klimatförändringarna har blivit påtagliga, med oftare återkommande extrem nederbörd, höga flöden och snabba väderomslag. Större nationella och internationella investeringar i översvämningsskydd är begränsade, och mycket ansvar har flyttats till lokal nivå. I Nissanåns avrinningsområde är översvämningar en återkommande del av vardagen och landskapet. Som svar växer ett lapptäcke av lokalt anpassade, multifunktionella blå-gröna lösningar

fram, där vattenhantering, natur och vardaglig användning av landskapet flätas samman på olika sätt på olika platser.

Scenario 3

Fragmenterad global kontext + tekniska/grå lösningar

År 2060 är det globala samarbetet kring klimat och miljö svagt och ryckigt. Klimatförändringarna har blivit kraftiga, med fler intensiva skyfall, höga flöden och perioder av snabb förändring. Kommuner förväntas i hög grad skydda sig själva, ofta med begränsade resurser. I Nissanåns avrinningsområde ses översvämningar främst som ett hot som måste kontrolleras och hållas på avstånd. Översvämningrisker hanteras därför huvudsakligen genom tekniska och byggda lösningar, som vallar, murar och reglering av vattenflöden, där skydd, natur och markanvändning hålls tydligt åtskilda.

Scenario 4

Koordinerad global kontext + tekniska/grå lösningar

År 2060 finns ett starkt och långsiktigt internationellt samarbete kring klimatanpassning. Klimatförändringarna har inte kunnat undvikas, men utvecklingen har dämpats genom samordnade globala åtgärder. Gemensamma mål, standarder och finansieringsmekanismer möjliggör stora, planerade investeringar. I Nissanåns avrinningsområde hanteras översvämningrisker systematiskt, med fokus på storskaliga tekniska och byggda lösningar som är dimensionerade för framtida flöden och utformade för att effektivt skydda bebyggelse, infrastruktur och samhällsviktiga funktioner.

FRAMSTÄLLNING AV WORKSHOP MATERIAL

För att representera landskapet togs ett presentationsmaterial fram i samråd med handledare och representanter från forskningsgruppen. Upptäckterna från landskapskaraktärsanalysen sammanställdes sedan till ett format för att passa workshopens förutsättningar. Resultatet blev två A3 sidor som användes till presentationen och som komplement till kartan, se bilaga 2. Syftet med presentationen var att under en kortare tid ge en introduktion till landskapskaraktärerna i Oskarström. Det material som presenterades under workshopens introducerande presentation var samma som skrevs ut som underlag till de grupper som arbetade med Oskarström. Detta för att kartkomplementet inte skulle ge ny information som inte presenterats. För att det skulle vara snabbt att ta till sig var det stort fokus på bilder och teman med nyckelord. Nyckelorden användes också för att inte begränsa deras egen tolkning av materialet utan endast agera stödord till att prata om landskapskaraktärer. Under presentationen berättades mer ingående om de olika karaktärerna samt eventuella ekologiska värden som var kopplade till dessa.

DELTAGANDE PÅ WORKSHOPEN

För att undersöka hur tjänstepersoner diskuterar landskapet i scenariobyggande och hur ett landskapsmaterial tas emot, deltog jag i workshopen som ägde rum den 16/12/2025. Deltagarna på workshopen var cirka tjugo tjänstepersoner med olika yrkesroller som arbetar på Halmstad kommun, samt fyra forskare från Room4water. Under workshopen presenterades mitt framtagna material om landskapskaraktärer först i samband med introduktionen och delades sedan ut som ett kompletterande underlag till de grupper som jobbade med Oskarström. Totalt var det fem grupper varav tre jobbade med Oskarström. Jag var med som facilitator för grupp ett och lyssnade in på de två andra grupperna som arbetade med Oskarström, för att analysera hur de pratade om, och använde karaktärs materialet. Den slutliga diskussionen med alla grupper spelades även in och transkriberades.

SCENARIOKOLLAGE

För att illustrera och sammanställa de framtagna scenariernas påverkan på landskapet gjordes kollage-inspirerade visualiseringar. Dessa har bilder på det befintliga landskapet i grunden för att belysa de faktiska förutsättningar som finns på platsen idag. Tolkningarna gjordes utifrån de post-it lappar som grupperna placerade med idéer på kartunderlaget.

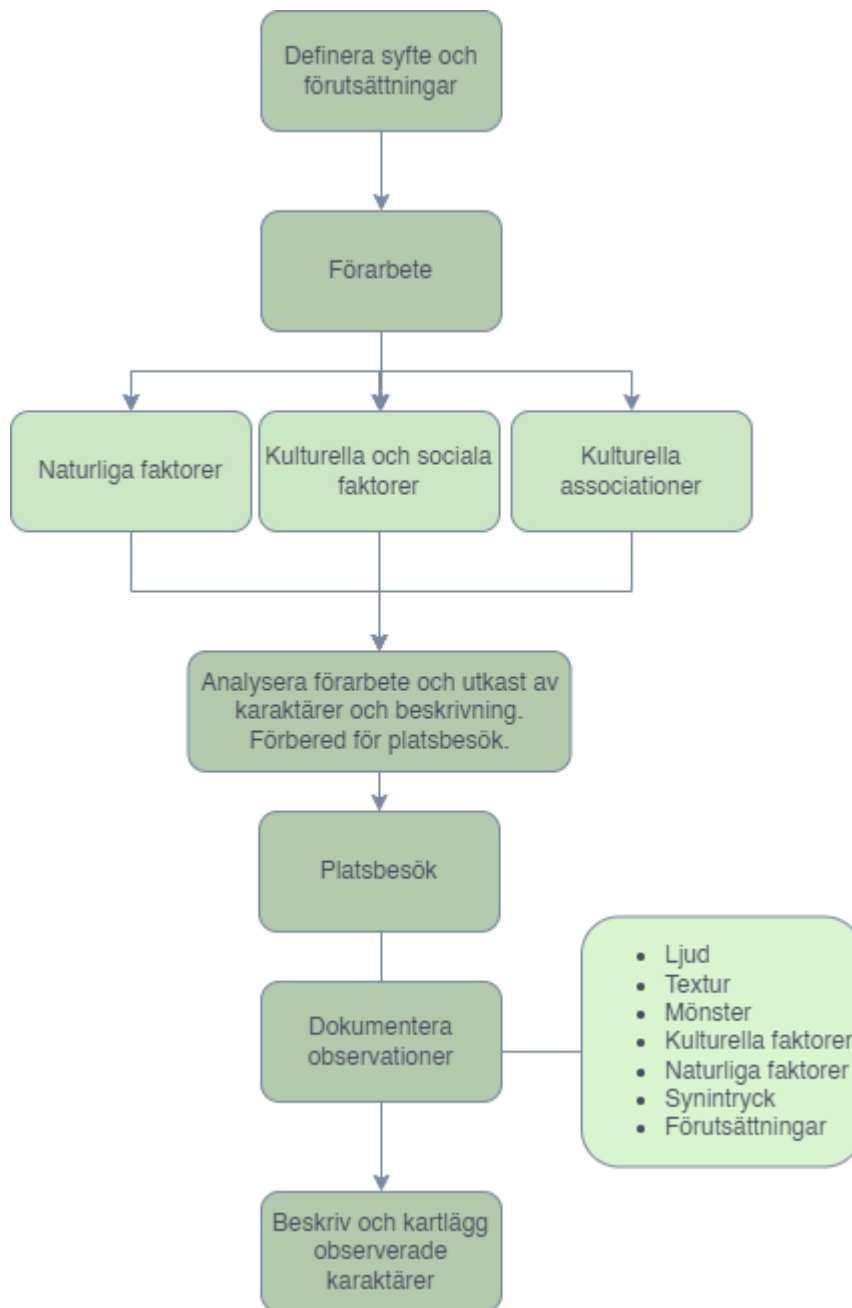
INTERVJUER

För att följa upp workshopen och få ett djupare perspektiv om deltagarnas upplevelser och tankar genomfördes två semistrukturerade och reflexiva intervjuer enligt Alvehus (2023) och Thomsson (2011) med två av workshopdeltagarna. Vilket innebär att frågor fanns förberedda men utrymme gavs för nya diskussioner och öppna svar (Alvehus, 2023). Att använda reflexion innebär att göra en eftertänksam studie som återspeglar informationen och kunskapen ur olika perspektiv (Thomsson, 2011). Detta då intervjuens syfte är att få deltagarnas individuella uppfattning där det inte finns något rätt eller fel utan bidrar till en diskussion. De förberedda frågorna inkluderade den upplevda diskussionen om landskapet både i workshopen och i deras verksamhet och hur de använde karaktärsbeskrivningen. Initialt skickades även en enkät med uppföljningsfrågor ut till 12 deltagare som anmält sig under workshopen. Svarsfrekvensen blev dock låg och då responsen inte var så informativ som hoppats slopades den från resultatet.

LITTERATURSTUDIE

Parallellt i processen utfördes även en litteraturstudie för att fördjupa min förståelse inom de olika områden arbetet behandlar. Söktjänster så som ScienceDirect, Scopus och Primo användes och de sökord som användes var bland annat ”scenario”, ”landscape”, ”communication” och ”climate change”. Arbetet täcker många aspekter och kunskap hämtas därför från olika discipliner och årtal för att få med en mångfald av perspektiv. Litteraturen används också som en grund för att senare dra paralleller och göra jämförelser med den undersökta workshopen och dess resultat.

2.1. Landscape character assessment som verktyg

Figur 3. Diagrammatisk beskrivning över de olika stegen i landskapskaraktärsanalysen och olika faktorer som togs i beaktning under processen med grund i LCA metoden av Tudor (2014). Figur av författaren.

ANALYSENS SYFTE OCH RAMAR

Det första steget i landskapskaraktärsanalysen var att beskriva syftet för analysen. Detta utvecklades i samråd med kommunen och forskningsgruppen och är att presentera olika landskapskaraktärer som finns i Oskarström för tjänstepersoner på kommunen, för att de ska få en bättre inblick i landskapet i och kring orten samt dess karaktärer. Detta för att undersöka om en presentation av landskapskaraktärer påverkar hur landskapet tas i beaktning i scenarioworkshops. Syftet togs i stor beaktning för att avgränsa analysen. Då materialet skulle presenteras som en kortare presentation och ett utskrivet underlag som används tillsammans med en markanvändningskarta behövde det vara relativt koncist och övergripande. Därför låg det huvudsakliga fokuset på karaktärer som går att kommunicera med visuella medel och som ger en överblick över hela orten. Fokuset för workshopen var också på Nissan, vatten och översvämningssproblematik i orten, därmed är det relevant att vattnet och Nissan får ett större fokus i karaktärsanalysen.

FÖRARBETE

Under förarbetet undersöktes ortens naturliga faktorer, kulturella/ sociala faktorer och kulturella associationer. För att undersöka detta användes källor som en kommunbeskrivning av landskapsbildsvärden i Halmstad kommun (Erlandsson 1999), olika sidor hos Länsstyrelsen (Länsstyrelsen u.å.b.; Länsstyrelsen u.å.a; Länsstyrelsen u.å.c) samt Sveriges hembygdsförbunds hemsida (Hembygdsförbund, utan årtal), Framtid Oskarström – utvecklingsprogram (Halmstad kommun, u.å.), en mäklarsida Bostad&Co (u.å.) och egna utforskande i kartmaterial från Google maps (2025). Utifrån förarbetet identifierades olika intressanta faktorer som visar på olika karaktärer och framstår som viktiga för kommunens helhetsbild. Geografiska platser som gestaltar och representerar dessa valdes ut och blev utgångsplatser för platsbesök, dessa visas i fig.4.

PLATSBESÖK

Ett besök gjordes till Oskarström den 28/11/2025, de platser som identifierats som extra intressanta och representativa var utgångspunkten för utforskandet. Transport till orten gjordes med bil och sedan promenerade jag runt i orten och mellan de utvalda platserna i centrumområdet. Detta för att få en uppfattning om hur orten hänger ihop. Sedan togs bilen till platserna som ligger lite utanför centrum, så som Vapnö mosse, Hälleberget och Nissaström. Väl på de platser utforskades omgivningarna till fots och om intressanta platser upptäcktes under färden gjordes även stopp där. Under platsbesöket dokumenterades omgivningarna med foto och anteckningar.

BESKRIVNING OCH KARTLÄGGNING

Det här steget hänger ihop med föregående del om framställning av workshopmaterial. Efter platsbesöket sammanställdes och bearbetades alla intryck och dokumentationen för att sammanställa ortens karaktärer. Syftet med analysen och med workshopmaterialet är att använda visuella medel för att presentera orten. Därför sammanställdes ortsövergripande karaktärer som representeras av bilder från exempelplatser där karaktärerna återfinns.

Figur 4. Karta med markerad rutt under platsbesöket i orange och exempel på besökta platser samt Nissan å i blått.

3. Teoretisk grund

Resultatet av litteraturstudien presenteras i olika tematiska delar för att förse bakgrund och synvinklar till det undersökande detta arbete gör. Inledningsvis presenteras den Europeiska landskapskonventionen och de åtaganden samhället har gentemot landskapet. Den andra delen behandlar det komplexa med att prata om landskap och landskapet som en språklig förmåga, vilket är viktigt för att förstå hur olika människor ser på och kommunicerar landskap. Det är väsentligt för att i detta arbete kunna tolka och reflektera över deltagarnas dialoger och för att belysa vikten av att läsa och förstå landskap.

Den tredje delen behandlar hållbarhet i landskapskontext och bygger på föregående tema kring att kommunicera landskapet. I hållbarhets och planeringsdiskussioner men även andra sammanhang behöver landskapet och dess funktioner kommuniceras, detta kan göras genom att värdesätta funktionerna landskapet tillhandhåller.

Den sista delen introducerar scenariobyggande och liknande koncept och hur det kan användas i klimatplaneringssammanhang. Vidare hur klimatanpassning och planering hänger ihop med landskapet och dess förutsättningar. Det finns många olika sätt att jobba med scenariobyggande, därför redovisas exempel på olika typer av arbetssätt och kommunikationsverktyg i dessa sammanhang.

3.1. Europeiska landskapskonventionen och åtaganden

Sverige och andra europeiska länder har genom landskapskonventionen åtaganden att värna om och stärka samarbetet kring våra landskap. Den innefattar alla typer av landskap, både landsbygd och stad samt understryker landskapet som en gemensam tillgång och ansvar där många värden och tillgångar möts (Riksantikvarieämbetet, 2017; Council of Europe, 2000). För Sverige innebär ratificeringen av landskapskonventionen att vi åtar oss att skydda, förvalta och planera vårt landskap i enlighet med konventionens intentioner. Detta innebär bland annat att Sverige ska:

- Erkänna landskapets betydelse i den egna lagstiftningen.
- Öka medvetenheten om landskapets värde och betydelse i det civila samhället, i privata organisationer och hos offentliga myndigheter.
- Främja delaktighet i beslut och processer som rör landskapet lokalt och regionalt.
- Utveckla en helhetssyn på landskapets värden och hållbar förvaltning av dessa. (Riksantikvarieämbetet, 2017; Council of Europe, 2000)

Konventionen behandlar också aspekter om samarbete, då den syftar till att främja samarbete inom Europa kring landskapsfrågor och stärkandet av lokalsamhällets delaktighet i arbetet (Riksantikvarieämbetet, 2017). Samarbete innebär ofta att vi behöver förhandla om landskapets resurser, där uppmuntrar konventionen ett nära samarbete mellan olika aktörer så som myndigheter, företag och enskilda, för att hantera landskapets mångfald på ett hållbart sätt (Riksantikvarieämbetet, 2017). Detta återspeglas också i Naturvårdsverket vägledning kring dialog och samverkan. Naturvårdsverket (2017) beskriver att en delaktighet från aktörer som påverkar landskapet på diverse sätt har en avgörande roll i att nå målen inom prioriterade insatsområden för grön infrastruktur, vilket förutsätter att handlingsplaner förankras med berörda aktörer för att bidra till landskapssamverkan. Detta innebär också att ett viktigt arbete är att bredda engagemanget för arbetet med ekosystemtjänster och biologisk mångfald för att involvera fler aktörer (Naturvårdsverket, 2017). De påpekar att detta förutsätter deltagandeprocesser som bygger på dialog och samverkan samt att arbeta för att utveckla delaktigheten i den lokala förvaltningen av naturresurser.

Samverkan och kommunikation kan enligt Naturvårdsverkets (2017) vägledning för dialog innebära relevanta geografiska kunskapsunderlag med utgångspunkt i det rumsliga perspektivets betydelse för ekosystemtjänster och biologiska mångfald. Att planera med utgångspunkt för det rumsliga perspektivet ökar förutsättningarna för bevarande av naturtyper, arter och ekosystemtjänster och det är viktigt att ta relevanta skalnivåer i beaktning. Detta ska enligt myndigheten

även bidra till att öka möjligheten att planera riktade insatser. Vägledningsdokumentet lyfter också att det är viktigt att involvera slutanvändarna i utformningen av underlag för att handlingsplanerna ska bli mer användbara.

3.2. Landskapet som språk

“Landscapes are as small as a garden, as large as a planet. To a person the garden is a landscape, to a people the nation is, to the human species, a planet, A pond is a landscape to a beaver, a tree to a bird, a forest to a tree.” (Spirn, 1998, s. 18)

Spirn (1980) skriver att om än förändrad så är naturen och i förlängning landskapet, en del av staden. Århundraden av traditioner har drivit på en motsatt syn men naturliga processer upphör inte vid stadsgränsen, naturen är ett kontinuum och idag är det ytterst få delar av världen som är orörda av människan (Spirn, 1980). Människan och omgivningen är också tätt sammanlänkade och att se människan som fränkopplad den kommer leda till betydande konsekvenser (Berleant, 1997). Exempelvis att förbise staden som en del av naturen och naturliga processer vid utformning av staden, det bidrar till ökade problem så som föroreningar, utarmning av resurser och översvämningar (Spirn, 1980).

Landskapet är dynamiskt och varje organism med sinnen har potentialen att läsa och förstå landskap (Spirn, 1998). Landskapet är en återspeglning av interaktionerna mellan människa och plats och det har en del i att forma vår vardag (Tudor, 2014). För de flesta människor ger det levda landskapet den vardagliga kontexten av livet och hur vi interagerar med vardagslandskapet i våra dagliga resor och åtaganden är viktigt för vår livskvalitet (Berleant, 1997). Där är även den estetiska upplevelsen väsentlig, hur vi interagerar estetiskt med landskap är ett prosaiskt mått på kvaliteten av vår upplevelse. Samtidigt som vi brukar det influerar landskapet våra mönster och aktiviteter på subtila sätt och färgar vårt mående och attityder, även om vi inte alltid förstår det (Berleant, 1997). Författaren beskriver vidare att trots detta är det lätt att det landskap vi lever i lätt blir osynligt genom familjaritet.

I landskapets dynamik inkluderas dåtid och nutid och ledtrådar av dem går att hitta i landskapet. Nutida kontext inkluderar även det dåtida, exempelvis en bred stig som skapats av en förutsättning som längre är synlig, där rymmer landskap både potentiella och verkliga former av det som har varit, det som är och det som kan bli (Spirn, 1998). Landskapets karaktär har inte alltid sin grund i den fysiska jorden eller klimatet utan i den intellektuella grund som är landskapets historia och kulturgeografi (Olwig, 2019). Det är dock inte bara människor som skriver in

sin historia i landskapet. Fenomen som lava från vulkaner och regn samt växter och djur utformar bergslandskap, vattendrag och städer, medan människan formar landskapet med verktyg och olika policys (Spirn, 1998). Landskapen är också del av varandra. Det finns landskap inom landskap och varje del är en del av något större, ett löv av ett träd men även ett hus på en gata och varje del och känsla har en kontext (Spirn, 1998). Vidare beskrivet att samma sak kan ha olika betydelse i olika kontexter, exempelvis har vatten i öknen en annan betydelse än vatten i ett stort hav. Landskapet är också något vi delar på, alla levande ting skapar och formar landskapet oavsett uttryck (Spirn, 1998).

Landskapet kan liknas ett språk, vilket går att lära sig förstå och tala. Landskapets språk är vårt ursprungliga och att tala och läsa landskapet är en del av att leva (Spirn, 1998). Människan har arvet i kropp och sinne samt att vi har utvecklats med växter och djur, människan kände, smakade och bodde i landskapet innan det fanns ord för att beskriva det (Spirn, 1998). Det kunde ge människan ledtrådar för överlevnad. Att läsa av det kunde ge tecken på kommande väder, var det fanns mat eller varningar för rovdjur (Spirn, 1998). Författaren beskriver vidare att förmågan att kunna läsa och skriva landskap är att förstå världen och som språk möjliggör det en delad upplevelse och ett arv mellan generationer. Landskapet har likaså influerat vokabulär och metaforer på många sätt. Landskapsbilder används som liknelser för känslor och inom religion, exempelvis känslor som ett stormigt hav eller att gudarna bor bland molnen och Tor kastar blixtrar (Spirn 1998). Vidare är personifiering och att sätta attributen av mänskliga känslor på världens naturliga fenomen är grunden för religion och myter. Ytterligare liknelser till språk är vilka dialoger som landskapet kan dela med den som kan läsa det. Ett träd kan med sin struktur och form ge uttryck för det evolutionära samspel som har varit, dialogen med dess habitat och med andra träd runt omkring, de representerar individer, precis som människor (Spirn, 1998). Människans förmåga att läsa av landskapet kan bland annat ses genom den kulturhistoriska arkitekturen. Där har byggarnas förmåga att läsa av sitt landskap finlipats under många år och strukturerna berättar genom takvinklar och häckar hur vind och snö skapat en kontext och dialog mellan livet och landskapet (Spirn, 1998).

Det finns även ytterligare begrepp för personers medvetenhet av sin omgivning som debatterats under många år, dessa är environmentally literate, ecologically literate, eller Ecoliterate. Vad dessa faktiskt innebär har diskuterats brett och enligt McBride et al. (2013) sammanställning är deras beskrivning av en ecologically literate individ en person som kan identifiera samband och systematiskt tänka gällande biofysiska och sociala komponenter i en miljö (McBride et al. 2013). Fokus gällande dessa begrepp har i McBride et al. (2013) en tydligare moralisk ton och fokus på miljöfrågor och handling. Vissa ramverk i

studien av McBride et al. (2013) förskriver attityder och värden som är socialt åtråbara och att en environmentally literate individ har välutvecklade sådana samt handlar för att förhindra ytterligare problem i miljön. Det har stor betoning i alla ramverk gällande ecological literacy i McBride et al. (2013) studie att kunskap om miljön är nödvändig för att fatta beslut som är välinformerade.

Förmågan att läsa landskap är ett värdefullt verktyg, där en läsande person ser framtida bränder, översvämningar och betydelse, ser en person som är oläslig landskapet, ingenting (Spirn 1998). Enligt författaren har vår förmåga att läsa landskapet börjat gå förlorad och övergått till en ytlighet där landskapets berättelse och dialoger missas. Vidare, det tar fortfarande uttryck i att vi fröjdas åt ett blommande träd och kan läsa av territorium men det finns en blindhet för kopplingar och fenomen. Detta leder enligt Sprin (1998) till uttryck utan artikulation med tystnad, fragmenterade dialoger och brutna handlingsförlopp i samspelet med landskapet. Spirn (1998) beskriver att tidigare var de som formade landskapet generalister men att detta ersatts av specialister som ofta missar att se landskapet som en helhet. Detta leder enligt författaren till att bitar av landskapet formas av människor som bara kan läsa fragment av sammanhanget och varje intressegrupp läser och berättar landskapet genom sitt eget tunnelseende av verktyg och värden. Landskapet har olika betydelse för olika yrkesgrupper, för en ekolog är landskapet ett habitat och för en planerare är det en zon som kan få ett syfte så som rekreation eller bostäder (Spirn 1998). Hur landskapet hanteras i planering behöver dock inte enbart falla under det här synsättet, van Rooij et al. (2021) avser landskapet som ett medium för planering, snarare än ett objekt för det. Ett landskapsbaserat planeringsfokus ska använda sig av möjligheterna som landskapet ger i stället för att designa landskapet efter de ekonomiska ambitioner som finns idag (van Rooij et al. 2021).

Att inte kunna läsa landskap leder till en förvirring av landskap och natur, vilket likställer landskap med ett berg, äng eller gård men utesluter motorväg och stad (Spirn 1998). Författaren lyfter att en park eller en storstad är lika mycket landskap som en planterad åker och att det är en falskhet i begreppet att landskap enbart är lantligt och inte innefattar staden. Att kalla det ena naturligt och andra artificiella missar att landskap aldrig är bara det ena eller det andra, speciellt i dagens samhälle när i princip all yta har blivit påverkad av människan (Spirn 1998). Jackson (1984) undersöker begreppet landskap och uttrycker att landskapet kan beskrivas som en formel av människoskapta platser, vilka kan ha assimilerats in i den naturliga miljön så att det inte går att skilja dem åt. Landskap är ett omtvistat territorium som är lika relevant idag som det var när termen fick sin moderna sceniska betydelse i slutet av 1500-talet och behöver inte ses som varken ett territorium eller scenbild utan det kan vara en förbindelse mellan samhälle och natur (Olwig, 2019).

Meinig (1979) belyser svårigheterna i kommunikation som kan uppstå kring landskap då alla har en egen bild av vad de ser. Även om samma plats observeras exakt samtidigt, kan samma element med byggnader och topografi ses men de får mening genom våra associationer. Meinig (1979) hävdar därmed att landskap är inte bara det som finns framför våra ögon, det är vad som finns inuti våra huvud.

Sammanfattningsvis är förmågan att läsa landskapet något som varit grundläggande men som börjat gå förlorat (Spirn, 1998). Detta påverkar oss inte minst i rådande klimatkris då förmågan att fatta underbyggda planeringsbeslut stärks av att kunna läsa och förstå landskapet. Att samtolka natur och landskap utesluter staden från landskapsdiskussionen i en samtid där det knappt finns något som är "naturligt" eller orört av människan (Spirn, 1998). I detta innefattas också vikten av att kunna se landskap som en helhet och inte enbart som fragment av olika specialiseringar (Spirn, 1998). Eftersom alla individer och yrkesgrupper uppfattar ett landskap på olika sätt, är det svårt att upprätta en gemensam bild av landskapet för att kunna prata om det.

3.3. Det hållbara landskapet

Ekosystem och att mäta landskapets värde

Att mäta nyttan av landskap har vuxit fram då det blivit tydligare att missköta miljön är kostsamt och att det finns potentiella fördelar och tjänster att utvinna från naturen (Balmford et al, 2002). Ett ökat fokus på människans koppling och nytta av ekosystem har enligt Mace (2014) lett till ett skiftat fokus inom bevarande till ett "nature for people" eller "people and nature" synsätt. Där en bredare acceptans har vuxit fram att människan är en del av ekosystemen och att de inte ska behandlas som separata enheter. De nya synsätten har också belyst vikten av kulturella strukturer i utvecklandet av ett hållbart samspel mellan människa och den naturliga miljön (Mace, 2014). Detta påverkar även naturvård- och naturskydd, där fokuset flyttats från arter, till att förse hållbara fördelar till människor genom ekosystemtjänster (Turner & Daily, 2008). Författarna beskriver att tidigare har policy för naturskydd generellt rättfärdigats genom argument om vetenskapligt och etiskt egenvärde men idag håller inte det. Det finns en stor press att förbruka naturresurser och där räcker inte dessa argument om ekosystembevaring, då de inte formulerar människans beroende av naturkapital för välmående (Turner & Daily, 2008). Trots en generell ökad medvetenhet kring fördelarna av välmående ekosystem kan investeringen i bevarandeinsatser vara låg, detta kan vara då de som gynnas av ekosystemtjänster ofta är andra och fränkopplade från de som gynnas av ekosystemförvandling eller exploatering (Turner & Daily, 2008). Exempelvis gick 7.3 biljoner dollar under 2023 av privat och offentlig finansiering till finansieringsflöden som har direkt negativ påverkan på naturen och landskapet, medan motsvarande 3% av det beloppet gick till insatser som bidrar till bevarande och återställande av biodiversitet (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services [IPBES], 2026).

Till skillnad från kvantitativa mätetal gällande arter och skyddade områden kan det finnas svårigheter att mäta framgångarna hos ett ekosystem med synsättet att det ska kopplas till ekonomisk nytta (Mace, 2014). Det finns även vissa motstridigheter, exempelvis är den allmänna uppfattningen att en mångfald i bevarade arter och habitat är sammanhängande med att maximera ekosystemtjänsterna från ett område, men samtidigt kommer människors mat och vatten från praktiker som minskar mångfald, så som landomvandling till jordbruk eller utdikande av våtmarker (Mace, 2014). Även om naturen och människan ses som i ett samspel med ett "nature for people" eller "people and nature" synsätt, är människan mer anpassningsbar för förändringar. Människor kan genom tekniska

lösningar eller enklare förändringar i beteende stärka sin motståndskraft och anpassningsförmåga, detta är dock inte lika lätt för andra arter och ekosystem (Mace, 2014). Författaren lyfter att resiliens hos dessa kräver att biofysiska processer ska ha rätt komponenter och ofta under väldigt lång tid.

Även om det kan vara komplext att kvantifiera nyttan av landskapet eller olika tjänster från ekosystem, leder att inte mäta och värdera ekosystem och ekosystemtjänster till eventuell exkludering (Mace, 2014). Mace (2014) beskriver att om fördelar som fås av naturen inte ges något värde kommer de bli behandlade så i diskussioner baserade på ekonomiska argument.

Hållbarhet i landskapskontext

Wu (2013) beskriver att mänsklighetens framtid hänger på huruvida vi har en vision som guidar en övergång till ett mer hållbart levnadssätt och landskapsyn och att denna bör återfinnas i lokala landskap och i global skala. Vidare, att även om ett av de ultimata målen för hållbarhet är förbättrandet av mänskligt välmående, går detta inte att uppnå utan att samtidigt bejaka jordens livsuppehållande system och där är regioner och landskap en avgörande nivå (Wu, 2013). "Hållbarhet" och "hållbara landskap" är begrepp som använts gällande stadsplanering och landskapsarkitektur men då dessa begrepp har breda konnotationer har även konceptet landskaphållbarhet, eller "landscape sustainability", fått flera tolkningar, speciellt mellan olika discipliner (Wu, 2013). Hållbarhet är ett kontext-baserat begrepp som kan användas i olika sammanhang, så som kulturellt, socialt och spatialt, alla dessa kan integreras till en holistisk kontext, landskapskontexten (Wu, 2013). Det är även vid stor vikt att aktörer ser landskapet som ett underliggande system i att lösa utmaningarna aktörerna möter i både tid och rum (van Rooij et al. 2021). Att förstå de naturliga och sociala systemen är ett första steg i planering för att klargöra hur landskapet kan förse tjänster och vad kapaciteten är för dessa system, vilket ger aktörer insikt i principer som behöver vara grunden för vår framtidsvision (van Rooij et al. 2021).

Biodiversitet, ekosystemtjänster och andra landskapstjänster är ett alltmer dominerande perspektiv gällande definition av landskapets hållbarhet, där processerna skall vara tätt länkade till mänskligt välmående, där även innefattat ekonomin enligt Wu (2013). Vidare beskriver författaren landskaphållbarhet (landscape sustainability) som en plats- och användningsbaserad vetenskap för att stärka förhållandet mellan ekosystemtjänster och mänskligt välmående med hänsyn till yttre påverkan och hierkiska kopplingar till olika skalor. Ytterligare definition vilket sätter människliga behov som målet, är att det kan ses som landskapets förmåga att kunna förse människor med landskapspecifika

ekosystemtjänster konsekvent under lång tid trots miljömässiga och sociokulturella förändringar (Wu, 2013). Med vidare koppling till människan och deras relation till landskapet, skriver Wu (2013) att landskapsskalan är den skala där människor och natur möts och att därav påverkar konfigurationen av landskap människan och vice versa, genom att ta dessa mänskliga interaktioner i beaktning kan vi lättare koppla den lokala hållbarheten till den globala.

Wiens (2013) beskriver hållbarhet som ett i grunden människocentrerat koncept som handlar om att tillgodose behov, både i nuet och i framtiden. Även om ekologer och naturvårdare ofta betraktar hållbarhet utifrån naturvärden, handlar det i praktiken om att upprätthålla relationen mellan människor och vad miljön tillhandahåller och det är människors värderingar som avgör vad som anses som hållbarhet (Wiens, 2013). Vissa strävar exempelvis efter att finna en jämnvikt mellan värdet av biologisk mångfald och människans behov (Wiens, 2013), men tillhandahållandet av ekosystemtjänster garanterar inte automatiskt att mänskliga behov tillfredsställs (Wu, 2013). Ekosystemtjänster är även i vissa planerings- och designsammanhang länkade till naturbaserade lösningar, eller nature based solutions (NBS). Naturbaserade lösningar anses vara en viktig princip för att lösa de klimatutmaningar som samhället möter idag (van Rooij et al, 2021). Även där är det viktigt att ta landskapets olika skalor i beaktning. Detta då effekterna av implementering av NBS ofta är mycket bredare än själva platsen för projektet och att det därför är nödvändigt att förstå påverkan av NBS på landskapet såväl som landskapets påverkan på effektiviteten av NBS (Sowińska-Świerkosz, 2024). Det finns även ett synsätt att omformulera konceptet naturbaserade lösningar till "landskapsbaserad planering", då det kombinerar både sociala- och miljömässiga system istället för att enbart fokusera på ekosystemtjänster (van Rooij et al, 2021). Detta för att poängtera att människor bor i landskap som innefattar fler aspekter än ekosystem och för att informera aktörer hur olika behov kan mötas med landskapets struktur och processer (van Rooij et al, 2021).

För att förstå dessa komplexa relationer är platsbaserade landskapsstudier nödvändiga (Wu, 2013). Enligt Wu (2013) är ett vanligt antagande inom landskapsansatsen att landskapsheterogenitet är av stor vikt. Forman (1995) påpekade att ett statiskt hållbart tillstånd kan vara omöjligt att uppnå och att det därför är bättre att betrakta hållbarhet som en riktning eller bana snarare än en specifik slutpunkt. Att försöka upprätthålla en statisk landskapsstruktur kan antyda att landskapshållbarhet är ett "utopiskt mål" utan relevans för specifika landskap (Antrop 2006), eller ett försök att bevara mönster och processer för evigt (Cumming et al. 2013). Olika landskapstyper kan förse olika typer och mängder av ekosystemtjänster, dessa kräver olika förvaltningsstrategier för att bibehålla (Wu, 2013). Landskapet bildar också mönster och dessa mönster medlar eller

hindrar ekosystemtjänster (Wu, 2013). Författaren beskriver också hur landskapsmönster och karaktärer är en av grundpelarna i landskapshållbarhet och att ett fokus därför bör ligga på att förstå sambandet mellan landskapsmönster, ekosystemtjänster och mänskligt välmående. När det kommer till hantering av vatten och översvämningar är det även där väsentligt att förstå de naturliga processer som pågår i landskapet och att ha kunskap om vad olika typer av landskap erbjuder för att stärka viktiga landskapstjänster (Maes & Jacobs, 2017). Att på det sättet skraddarsy naturbaserade åtgärder till vad landskapet tillhandhåller gör åtgärderna och landskapstjänsterna mer effektiva (Cerdà & Rodrigo-Comino, 2020). Detta bidrar till ett samspel mellan planering och landskapskaraktärer, då skillnader i naturliga karaktärer genom topografi eller hydrografi lyfts fram och ses som en tillgång i stället för hinder, vilket även stärker identiteten av platsens kontext (van Rooij et al, 2021).

Det är också viktigt att förstå och ta hänsyn till hur förändringar i landskapet, även om det är för att göra dem mer hållbara, kan påverka inte bara platsens landskap men landskapet på andra platser. Det finns till exempel en koppling mellan heterogena landskapsmönster och fördelar för en bredd av ekosystemtjänster, ökad resiliens mot störningar och katastrofer samt att det skapar mer visuell komplexitet (Dronova, 2017). Därför är det viktigt att beslutsfattare på den lokala nivån är medvetna om hur lokala, regionala och globala faktorer är kopplade och påverkan av deras val på hållbarheten av jordens system (Verburg et al. 2015). Utmaningen är också att koppla landskapets karaktärer och mönster till de värden som är eftertraktade av beslutsfattare, invånare och andra aktörer, till exempel att konfigurationen av landskap påverkar människors fysiska och psykiska hälsa (Opdam et al. 2018). Att göra landskap mer hållbara kräver ofta fundamentala förändringar i samhället och hur förändringar i landskapet värderas samt nya samarbeten mellan aktörer och nya governance system (Opdam et al. 2018). Opdam et al. (2018) understryker också behovet av forskning inom design och andra discipliner för att förstå hur dessa förändringar och samarbeten kan faciliteras. Trots att det finns en samstämmighet kring behovet av hållbarhet, till exempel FN:s globala mål (UN, u.å.) och att de flesta definitioner av ordet delar en gemensam oro för framtiden, finns det inte någon större konsensus gällande metoder eller sätt att mäta det eller hur dessa frågor ska adresseras (Dale et al, 2019; Wu, 2013). Enligt Dale et al. (2019) har försök att standardisera metoder att mäta hållbarhet i landskapssammanhang utnötts av mångfalden av kontexter och problem, vilket i stället resulterat i listor med riktlinjer, snarare än specifika metoder som kan försäkra konsekventa mätningar och entydiga resultat. Behovet av att värdera landskapshållbarhet är också triggat av att det ska utvärderas som ett produktionssystem som är designat för att möta eller behålla specifika behov (Dale et al. 2019). Enligt Opdam et al. (2018) är huvudutmaningen för att hitta ett

tillvägagångssätt för konkreta beslut gällande landskapets hållbarhet och att identifiera olika praktiker som möter långsiktiga mål. Det är tillika viktigt att bestämma för vem eller vad hållbarhet är tänkt att gynna, då landskap inte kan vara allt, för alla (Wiens, 2013).

Aktörer och vikten av dialog

Olika aktörer har olika prioriteringar av landskapets funktioner. Dessa är kopplade till värderingar hos de som bor i landskapet samt de som är beroende av landskapets resurser och funktioner, därför är dialog med olika aktörer viktigt för att kunna identifiera problem och lösningar (Opdam et al. 2018). Enligt sammanställningar av Dale et al. (2019) presenteras insikter att design av hållbara landskap även är beroende en effektiv dialog, tillit och engagemang från aktörer. För att beslutsfattare på den kommunala nivån ska förstå påverkan av deras beslut gällande det lokala landskapet på en global och regional nivå behöver de därför engageras på originella sätt (Opdam et al. 2018). När det gäller vatten och avrinningsområden behövs även samarbete över administrativa gränser. van Rooij et al (2021) lyfter exempel på när ett flodområde sågs som ett naturligt system och administrativa gränser bortsågs i samarbetet och fokuset var på landskapsnivå, då blev resultatet ett mer resilient vattendrag och flodens naturliga dynamik togs i beaktning i stället för att ses som ett problem. Därför kan dialog mellan olika administrativa gränser och hur det kan samordnas även vara en viktig aspekt att ta i beaktning i vissa sammanhang.

En annan aspekt är kommunikationen mellan forskning och utförare. I studien av Rasmussen et al (2017) som behandlar hållbart jordbruk framgår vikten av samspel mellan aktörer för att minska glappet mellan forskare och praktiker. The International Union for Conservation of Nature's globala standards för naturbaserade lösningar beskriver även hur aktörer som är indirekt och direkt påverkade av implementeringar skall vara identifierade och delaktiga i alla processer av interventionen av naturbaserade lösningar (The International Union for Conservation of Nature [IUCN], 2020). Som tidigare nämnt kan dock olika aktörer ha skilda värderingar och detta kan försvåra arbetet att nå en samesyn kring tydliga mål och sätter större krav på dialogverktyg.

Sammanfattningsvis har det skett ett skifte i synen på människans förhållande till naturen och det har blivit ett tydligare fokus på vad naturen kan ge för tjänster till människan, bland annat genom ekosystemtjänster och landskapstjänster; (van Rooij et al, 2021; Turner och Daily, 2008). Det finns dock motstridigheter i detta samspel kring nyttan för människa kontra ekosystemet, då människor är mer anpassningsbara till förändringar än vad ekosystem generellt är (Mace, 2014). Det

kan även vara svårt att kvantifiera nyttan och ekosystem men om det inte görs finns risken att det inte får något värde i viktiga diskussioner om landskapet (Mace, 2014). Gällande landskap, är det tydligt att landskapsskalan behöver stå i fokus vid planering för hållbar anpassning (van Rooij et al. 2021). Även landskapsmönster och landskapskaraktärer är väsentliga för lokala mönster och påverkan på jordens globala system (Wu, 2013). Därför är det viktigt att också beslutsfattare är medvetna om den globala påverkan av de lokala förändringarna (Opdam et al, 2018). För att engagera olika aktörer och beslutsfattare är kommunikation en viktig grundpelare och alla som är indirekt eller direkt påverkade av implementeringar skall vara delaktiga i processen (Dale et al. 2019; IUCN 2020).

3.4. Scenariobyggande som verktyg

Hajer och Pelzer (2018) hävdar att klimatförändringspolitiken inte längre handlar om att öka medvetandet utan om att forma den hållbara övergången i sig. Detta kräver enligt författarna att vetenskapens roll behöver ses över och skifta från "förväntade framtider" till "åtråvärda framtider". Denna hållning delas även av andra som pekar på vikten av att framhäva möjliga och önskvärda framtider som kan bidra till ett mer hållbart socio-ekologiskt levnadssätt och system (Bai et al. 2016; Pelzer & Versteeg 2019). I stället för att förlita sig på att vetenskapliga data kring människans påverkan och de problem som kommer att uppstå ska leda till förändring lyfter Pelzer och Versteeg (2019) vikten av positiva exempel för att främja en förändring - det vill säga frön av positivitet som finns i nuet och åtråvärda och möjliga framtidsscenario. Vad vi vill ska ske och vad som är troligt kan vara svårt att greppa, där kan scenariobyggande och futuring vara ett verktyg för att hantera denna osäkerhet.

Det finns olika beskrivningar av vad scenarion och futuring kan definieras som. Scenarion kan i breda drag, utformas för att stötta beslutsfattande och policystiftande eller för utforskande syften (Biggs et al. 2007). Pelzer och Versteeg (2019) beskriver scenarion som sammanhängande narrativ kring framtiden vilka kan skilja sig beroende på parametrar av viss osäkerhet som bedöms vara viktiga. Hajer och Pelzer (2018) introducerar futuring som övningar vilka för samman aktörer kring en eller flera framställda framtider, där aktörerna kan komma att dela en viss riktning för agerande. Pollastri et al (2017) beskriver scenarion som ett sätt att göra olika framtider synliga och greppbara vid hantering av komplexa utmaningar. Vidare hävdar författarna att scenarion, som visioner för möjliga världar, kan inkludera frågor på olika skalor in i diskussionen genom att

presentera dem som en del av ett delat utrymme, såväl som att belysa deras ömsesidiga beroenden och interaktioner. Detta beskrivs på ett liknande sätt av Millennium ecosystem assessment [MA] (2005) vilka beskriver scenarion som möjliga, alternativa framtider vilka ger exempel på vad som kan ske under olika antaganden. Dessa beskrivs vidare av MA (2004) att de kan användas som en systematisk metod för att tänka kreativt kring komplexa framtider. Det hjälper oss också förstå vilka beslut som behöver fattas och belyser den utveckling som sker i dagsläget (MA, 2005). Scenarion kan inte förutspå framtiden utan är designade för att indikera vad som kan sägas om framtida konsekvenser av de val vi gör idag (MA, 2005). För att föreställa sig framtiden i scenariobyggande krävs även en förståelse för hur framtiden redan ter sig i nuet som en potential och dess potential som objekt för meningsskapande processer (Hoffman et al. 2021). Scenarion utvecklas oftast i ett samspel mellan vetenskapliga experter och beslutsfattare vilket bidrar till länkandet av vetenskaplig information och beslutsprocesser (MA, 2005). Det finns även ett stort analytiskt värde och användning av futuring och scenariobyggande, det tillåter ett undersökande av varför och hur framtidsvisioner blir inflytelserika, åtråvärda och trovärdiga (Maarten & Oomen, 2025).

Inkludering och scenariobyggande i olika skalor

Scenariobyggande kan utföras i olika skalor, allt från orts- och platsspecifikt till globala kontext. Miljöinriktade scenarioövningar på en global skala tenderar att vara mer utforskande i sitt sätt och har ett starkare fokus på att ta fram kvantitativa och vetenskapliga slutsatser (Biggs et al. 2007). Denna inriktning gör att de globala scenariostudierna främst drivs av experter som involverar beslutsfattare och aktörer genom strukturerade utvärderingssystem mer än i själva utvecklandet av scenarioworkshops (Biggs et al. 2007). Enligt Borja et al. (2025) finns det fortfarande ett behov av att ytterligare utveckla forskares förmåga att inkludera ett tvärvetenskapligt perspektiv i scenariobyggande för att bättre möta drivkrafterna bakom en transformativ förändring. Författarna pekar också på att i många fall är det faciliterande forskningsteamet också lärda inom det fält som scenariot behandlar, vilket gör dem till potentiella intressenter i utfallet. Påverkan av dessa förhållanden är generellt inte utvärderade men det tyder på vikten av att scenario planerarna omsorgsfullt definierar deras roller och påverkan (Borja et al. 2025).

Scenarioövningar på större skala inkluderar oftast inte boende eller lokala resurser i samma grad, utan deltagarna är främst högt uppsatta personer så som politiker eller högt uppsatta företagare (Biggs et al. 2007). Att involvera olika aktörer är väsentligt för att det ska bli en konkret påverkan på beslutsfattandet och ge positiv samhällsförändring (Andersen et al. 2021). På den lokala nivån kan fokuset vara mer på kommunikation och inkludering av lokala aktörer. Där ligger vikten vid utbytet av information och att skapa visioner mellan aktörerna och hur aktörerna

stärks i processen av att utveckla scenarion (van den Belt och Dietz, 2004). Kommunikationen är också det som kan vara svårast i dessa situationer då aktörerna, beroende på vilka som involveras, har väldigt olika utbildningsnivåer, status och värderingar (Biggs et al. 2007). Även om det används metoder inom scenariobyggande för att göra deltagandet mer jämlikt påverkar ändå skillnad i status och könsdynamiker det faktiska deltagandet (Rodegher 2015). Brister finns även i tillvägagångssättet att välja deltagare, speciellt underrepresenterade och marginaliserade grupper (Andersen et al. 2021). När målet är att maximera en mångfald i framtidsutsikterna och fokuset är på inkludering är det väsentligt att faktiskt välja deltagare som faktiskt har ett annat perspektiv även om det perspektivet är kontroversiellt (Andersen et al. 2021). Att ha en mångfald av tankar och perspektiv gör scenariobyggandet mer robust, i grunden är scenariobyggandet ett verktyg för radikalt tänkande, vilket innefattar att upphäva befintliga samhällsmönster och maktmönster (Andersen et al. 2021). Dock är en svår balansgång då okonventionella idéer kan göra scenariot mindre trovärdigt, vilket blir en utmaning för scenarioplanerare att hitta en balans mellan skiljaktigheter.

När det kommer till skalan för scenariobyggandet behöver det inte nödvändigtvis vara kopplat till en specifik skala utan kan behandla flera nivåer. Biggs et al. (2007) anser att de flesta scenarioövningar tar faktorer på flera nivåer i beaktning men att de inte nödvändigtvis anses vara ”multiskaliga”. Detta då tidslinjen i en multiskalig scenarioövning utvecklas över flera länkade nivåer, vilka kan vara löst eller tätt länkade till varandra. Scenarion som täcker flera skalor kan, till skillnad från mer endimensionella scenarier, ha större relevans mellan skalor i beslutsfattande vilket potentiellt kan öka engagemanget bland de deltagande aktörerna och användningen av scenarioresultatet (Biggs et al. 2007). Scenarion kan också hjälpa deltagarna att bättre förstå hur faktorer som verkar på en större skala, påverkar deras samhälle, då viktiga socio-ekologiska system ofta är utom aktörernas kontroll (Biggs et al. 2007). När syftet är att uppmuntra dialogen mellan aktörer passar det att ha scenarion med multiskala som har en lösare koppling mellan nivåer, däremot passar de tätt länkade scenarierna bättre när syftet är just att fördjupa förståelsen för kopplingarna mellan skalorna (Biggs et al. 2007). Det är dock viktigt att utvärdera förväntningarna på scenarioövningen innan tillvägagångssätt väljs. Ett scenario som täcker flera skalor som är tätt länkade kräver mycket tid och resurser att utveckla och att alla skalor inte blir lika trovärdiga, därför är det viktigt att se över vilka skalor som ska behandlas (Biggs et al. 2007).

Aspekter för lyckade scenariobygganden

För att lyckas med spekulativa designprojekt så som futuring och scenarion är det viktigt att dessa inte svävar för långt in i en framtid med osannolika koncept eller för främmande teknologi (Auger 2013). Detta kommer att leda till att mottagarna inte kommer kunna relatera till förslaget, vilket resulterar i bristande engagemang och koppling (Auger 2013). En lyckad designspekulation kräver en brygga mellan det fiktiva elementet och mottagarens uppfattning av deras värld (Auger 2013). Denna synpunkt delas av Stripple, Nikoleris och Hildingsson (2021) som noterar att många alternativa vägar för en post-fossil framtid har framställts men att många misslyckas med att engagera människor i att föreställa sig själva som en del av den framtiden och i att involveras i övergången. Enligt författarna är nyckeln till ett lyckat projekt som bygger på världsbyggande att den påhittade miljön är sammanhängande i dess ekologi, geografi och kulturella kännetecken. En parallell kan också dras till skönlitteraturen och de populära fantasivärldar som fångat många människor. Tolkien, som byggt upp en av de mest välkända litterära världarna, beskriver att dessa världar huserar mycket mer än sagovarelser för att fångla läsaren, de har också viktiga element från landskapet i vår värld, vilket lägger grunden för fantasivärlden (Barfield et al. 1972). Detta belyser vikten av att grunden i fantasivärlden är element av det vi känner till och att det oftast tas i uttryck genom att förankras i vårt landskap. För att utveckla historien och handlingsförloppet i scenarier används ofta övningar med en deltagande process (Biggs et al. 2007). De här deltagande processerna kan vara uppbyggda på olika sätt, många scenarioövningar bjuder in deltagarna att börja bygga på en öppen värld men ofta är den världen sedan framlagd som förbestämd med en status quo som bara går att reagera på och inte ändra (Stripple et al. 2021). Om detta vill undvikas kan deltagarna bjudas in att vara aktiva boenden i världen som har kapacitet att förändra, detta undersöktes av Stripple et al. (2021) och resultatet blev att det drev diskussioner om saker som tas för givet i den nuvarande världen, vad som kan göras åt det och vad som faktiskt är åtråvärt.

Kommunikation

Visualisering är en viktig del av kommunikation och innebär att översätta komplex information om landskapet till exempelvis ett diagram eller bild för att öka förståelsen (Dale et al, 2019). Att visualisera landskap kan även förstärka förståelsen för klimatförändringar, genom att kommunicera information på ett lättillgängligt sätt genom visualisering om framtida scenarion som annars hade varit svårt för människor att föreställa sig (Sheppard et al, 2013). Det finns många lyckade exempel på att visualisera scenarier, antingen som underlag till diskussioner och workshops eller utifrån resultatet av diskussionerna. Detta genom olika metoder så som fotorealistiska framställningar, diagram och GIS-

kartor (Carpenter m.fl. 2015; Tress och Tress, 2003; Shaw m.fl. 2009; Fitzgerald och Davies, 2024; Al-Kodmany, 1999). Andra projekt har också tagit hjälp av konstnärer för att visualisera idéerna som tagits fram under workshops (Fitzgerald och Davies, 2024). I en studie och utvärdering av flera workshops av Sheppard et al (2013) visar att detaljerad visualisering av lokala platser, det vill säga inte flygfoton eller diagram, berör människors känslomässiga koppling till en plats. Studien visade att genom att använda visualiseringar av alternativa framtidsscenarier på lokala och välbekanta platser ökade allmänhetens medvetenhet avsevärt, både gällande lokala klimateffekter och de åtgärder som samhället kan vidta. De märkte också att de yrkesverksamma deltagarna upplevde en betydande ökning i hur brådskande det är att hantera klimatförändringarna. Flera deltagare noterade också att bildspråket och innehållet i presentationen gjorde klimatförändringar mer påtagliga och verkliga. Användningen av fotografier på befintliga lösningar från andra platser bidrog dessutom till att visa att framtida anpassningsåtgärder faktiskt är genomförbara. Detta, i kombination med de olika handlingsalternativ som visualiserades, gav deltagarna en tydlig känsla av att det finns konstruktiva steg att ta för att möta utmaningarna.

Det finns även andra metoder för att engagera människor i landskapet och planering av det. Felstead och Thwaites (2024) utforskade medborgardialog genom ett kortspel baserat på grounded pattern methodology. Detta designverktyg ger också ett gemensamt språk att använda vilket underlättar dialogen kring socio-spatiala lösningar mellan gruppmedlemmar.

Sammanfattningsvis har fokuset i klimatförändringspolitiken skiftat till ett fokus på att forma den hållbara övergången rent konkret och ett sätt att utforska detta är med scenariobyggande. Det finns olika faktorer som spelar in i hur scenariobyggande kan utformas för att nå bästa resultat och en av grundpelarna är dialog. Där kan olika typer av visuella medel vara till hjälp för att förstå olika framtider och även fungera som dialogstärkande verktyg.

4. Oskarströms landskapskaraktärer

4.1. Upptäckter från förarbetet

Inledningsvis visar det som hittades under förarbetet för landskapskaraktärsanalysen att det finns ett varierat mosaiklandskap, dalgången har en betydande karaktärsskapande effekt samt att vattnet har en påtaglig delaktighet både i kategorin naturliga faktorer och i kulturella. Det finns också områden med höga värden på flera platser angränsande till Oskarströms centrum. I förarbetet valdes olika platser ut som representerar dessa värden och karaktärer. Dessa platser blev utgångspunkterna för platsbesöket. Platserna beskrivs inledande nedan och är markerade i figur 4, sidan 23.

Vapnö mosse: Den här platsen valdes då mossar är ett varierande komplement till senare listade karaktärer, med en mosaik av värdefulla naturtyper som är hem för många sällsynta våtmarksarter (Länsstyrelsen, u.å.c.). Platsen ligger lite utanför centrum men fortfarande inom kartområdet. Vilket skapar en större bredd där fokuset inte enbart ligger på de mest centrala delarna i orten.

Centrum: Nissan rinner genom mitten av Oskarström och eftersom fokuset för workshopen var Nissan och översvämningsproblematik är landskapet och området nära ån intressant att undersöka. Nissan är också en viktig del av ortens identitet och har historisk betydelse (Erlandsson, 1999).

Maredsfors: 300 meter norr om Oskarströms tågstation ligger Maredsfors vattenkraftverk. Nissan har historiskt använts för olika industrier och orten är döpt efter en företagare som grundade ett sågverk i orten (Hembygdsförbund, u.å.). Kraftverk influerar landskapet och vattnet och dess etablering nära ortens kärna och bebyggelse ger det ett exempel på industri i landskapet och vattnet.

Nissaström: Platsen norröver och då workshopens fokus är på vatten och översvämningsar är det relevant att besöka och visa ett urval av platser som angränsar till Nissan, även de som är i periferin av Oskarström. Platsen har även där ett kraftverk vilket påverkar både karaktärer och funktioner i landskapet och det finns lite kringliggande villabostäder.

Hälleberget: Den här platsen valdes för att representera en del av landskapet runt orten och de naturvärden som finns där. Hälleberget är speciellt då det inte har brukats och bokarna där har stått orörda i 200 år, vilket ger platsen väldigt höga naturvärden och huserar rödlistade arter (Länsstyrelsen, u.å.a.).

Wallbergs väg: Trots det kuperade och vegetationsrika landskapet finns även en del öppna marker, bland annat hagar. Dessa har betydelse för de boende som

brukar dem och är också en karaktär och kontrast till de mer stängda skogarna och vattenlandskapen.

4.2. Observationer och sammanställning

Utifrån förarbetet och platsbesöket kunde olika karaktärsbeskrivningar tas fram för orten. Oskarström ligger i ett kuperat dallandskap där Nissan rinner i dalens lågpunkt och delar orten. Bebyggelsen ligger likt terrasser från ån längs slänterna i dalen och samhällets möte med landskapet upplevs som en sammanvävning med varandra, både skogspartierna, vattnet och topografin. Järnvägen slingrar sig genom lövskogen, även industrin har en allé vid sin entré och lite längre upp på berget finns öppna haglandskap som en del av ortens varierande mosaiklandskap. Vattnet är närvarande i alla delar av orten och återfinns i olika skalor, med små bäckar i huskvarteren, vatten som kommer upp ur berget och bildar en anslutning till ån och Nissans breda vidd. Vattnet lämnar även en prägel på landskapet där den starka strömmen på vissa ställen i Nissan skapat grytor och urgröpningar i stenen. Vattnet syns även i stadens historiska byggnadsplacering, där de äldre husen ligger längs ett stråk vid vattnet. Det finns även flera rekreativstråk och platser längs vattnet, vilket stärker uppfattningen om Nissans närvaro i ortens identitet och vardag. Förutom att vattnet är påtagligt i olika skalor i orten identifierades två övergripande karaktärer gällande Nissan. Vidsträckta vattenlandskap och steniga vattenlandskap, se bild 1 och 3. Den breda vattenytan mitt i Oskarström skapar en öppen känsla och karaktär med siktlinjer i båda riktningar. Ån ramas också in av äldre lövträd så som al. I den norra delen av Oskarström ligger kraftverken Maredsfors och Nissaström som använder sig av den vattenström som landskapet erbjuder. Här är karaktären stenigare och vattnet har en starkare strömning vilket skapar en ljudligare miljö och de mörka stenarna bidrar till ett hårdare och arkitektoniskt inslag. Vid Nissaström finns även spår av människan skapade stenkonstruktioner vilket skapar ett intressant kulturhistoriskt möte.

De olika skogsområdena där äldre lövskog omsluter orten och är en del av ortens helhetskaraktär såväl att skogsområdena har egna distinkta karaktärer. Vid Nissaström gör vattnet skogen fuktig och det finns död ved och gamla träd. Att detta bevaras ger bra förhållanden till lavar, mossor och svampar, bland annat flera signalarter som visar att skogen stått orörd under lång tid och har höga naturvärden (Länsstyrelsen, u.å.b.). Ett 40-tal arter som hittats i området är också rödlistade, vilket gör landskapet vid Nissaström till ett av Hallands toppområden biologiskt sett (Länsstyrelsen, u.å.b.). Som tidigare nämnt omgivs Oskarström även av olika myrkomplex som Länsstyrelsen (u.å.c.) betonar har viktiga nyckelarter. Mossen får också en speciell karaktär av den gräsbeklädda mossen och de höga, smala tallarna vilket distinkt skiljer sig från de angränsande landskapstyperna. I nordöstra Oskarström är i stället gammal lövskog en karaktärsskapande faktor, med Hälleberget som huserar över 200 år gamla bokar, detta märks då stammarna kan vara draperade med mossor, lavar och svampar

(Länsstyrelsen, u.å.a.). De gamla träden skapar en hög pelarsal med högt i tak och ett golv tjockt av fallna boklöv under hösten med stora stenar utspridda, se bild 2. Enligt Länsstyrelsen (u.å.a.) finns koralltaggsvampen, en signalart vars förekomst tyder på att skogen har höga biologiska värden. Sammanlagt har hela 21 rödlistade arter och 37 regionalt intressanta arter hittats här (Länsstyrelsen, u.å.a.). Här har landskapet påverkat markanvändningen då en anledning till att skogen bevarats på detta sätt tros vara att det steniga landskapet försvårar jord- eller skogsbruk (Länsstyrelsen, u.å.a.). Angränsande till bokskogen där det inte är lika stenigt bedrivs konventionellt skogsbruk, med tydliga rader av granar som skapar en kontrast till myrkomplexen och den steniga ädellövskogen.

Sammanfattningsvis har dallandskapet i Oskarström en rik mosaikstruktur som huserar många olika landskapskaraktärer och naturvärden. Vattnet är även en viktig och närvarande del av ortens utformning och karaktär som har format människors leverne under lång tid.

Bild 1. Exempel på vid och öppen vattenkaraktär i Oskarströms centrum.

Bild 2. Hällebergets ädellövskog med pellarlika bokar stora stenar och matta av löv.

Bild 3. Maredsfors med exempel på en stenigare vattenmiljö omgiven av äldre blandskog.

5. Workshop med Halmstad kommun

Workshopen, se figur.1, sid 15 ägde rum i Halmstad den 16:e december 2025 med ca 20 tjänstepersoner från kommunen samt faciliterare från forskningsgruppen. Alla blev fördelade i grupper om fem där varje grupp tilldelades var sitt framtidsscenario kring hur samhället ser ut år 2060. Varje grupp hade en facilitator från Room4water där jag är inräknad, som ansvarade för att driva samtalet och att föra anteckningar. Första steget var att i grupp föreställa sig att vara journalister från framtiden som blickar tillbaka kring hur samhället har sett ut och ser ut. Utifrån detta skall gruppen bygga upp en tidslinje med viktiga händelser. Efter detta skall berättelserna och händelserna placeras i landskapet med hjälp av en utskriven karta över orten med markanvändningsområden och de grupper som jobbade med Oskarström hade även det utskrivna landskapskaraktärs materialet. Grupperna presenterade sina resultat för alla deltagare och avslutningsvis hölls en öppen diskussion utifrån förberedda frågor från forskningsgruppen där jag också bidragit med formuleringar som tar landskapet i beaktning. Syftet med att delta i workshopen för min del var att samla in information om hur landskapet diskuteras i scenariobyggande och även för att få en inblick för att kunna lägga upp hur deras idéer kan se ut i landskapet.

5.1. Diskussioner i grupp 1:

I grupp ett var jag facilitator och fick därför en djupare inblick i deras diskussioner och tankar. I första steget när gruppen skulle beskriva hur deras scenarioframtid såg ut i olika aspekter på samhällsnivå hade gruppen ett väldigt optimistiskt synsätt i sitt scenario. De hade ett stort fokus och tilltro på olika fysikaliska och kemiska lösningar för framtiden, att vi fasat ut fossila bränslen och nya tekniker hade stor tyngd i att lösa alla föroreningsproblem. Som bestämt i scenariobeskrivningen har länder och styren gått ihop för att hantera klimatkrisen och det finns ett samarbete och resurser. Därav har fossila bränslen fastats ut och det finns vindkraftverk till havs för att nå den här energiomställningen och för att prioritera skogen. Det var också fokus på naturvärden, att politiken har insett att det har ett stort värde och det har börjat prioriteras och tjänas mer på. Bland annat ville gruppen ha en nationalpark längs kusten. Koppling eller diskussion kring konflikten vindkraft till havs och nationalpark längs kusten återgavs inte. Reningsverken är också flyttade från kusten för att ge plats åt naturområden och naturrum, reningen ska i stället eventuellt kunna lösas med en ny teknik som utvecklats tills dess. Gällande Nissan diskuterades det att kraftverken tas bort eller att det tillförts mycket pengar för att bygga laxtrappor. Gruppen har även ett fokus

på att göra Nissan mer attraktiv och få ett flyttat fokus dit med ett samarbete uppströms med olika naturbaserade lösningar.

Grupp ett kom även fram till att år 2060 är det ett minskat transportberoende och konceptet med 15min staden diskuterades. Den initiala diskussionsfrågan kring hur framtiden ser ut i scenariot hänvisade inte till en specifik ort utan vår generella omvärld, dock diskuterades det kring hur Halmstad har förtätats centralt genom att bygga på höjden. Diskussion följde kring detta utifrån aspekten att det kan bli översvämningar och att en försiktig reträtt kanske är bättre, vidare att det i scenariot finns mer dagvattenhantering lite överallt med exempelvis regnbäddar.

I kartövningen hade gruppen relativt bra lokal kännedom om Oskarström när det kom till näringslivet. De tog även upp att Nissan har historiskt och även idag förknippats med föroreningar och olust till följd av den dåliga vattenkvaliteten. Därav blev det mycket fokus i kartövningen på olika sätt att rena Nissan, vilket skulle leda till kulturella och rekreativa fördelar. Reningens största fokus var att använda ny reningsteknik, som i deras scenario kommit så långt att det år 2060 går att använda kommersiellt. Vattnet skulle även få bättre kvalitet genom att ta bort barrskogen. Detta skulle göra att man kunde bada i Nissan. Det pratades även om sötvattensmusselodling med restaurang, samt bastu med kallbad i ån och att detta ska placeras där en entreprenör har verksamheter i dagsläget. I diskussionen med placeringen av kallbadet togs karaktärerna för vattenlandskapet på den önskade platsen inte i självklar beaktning. Som att platsen i dagsläget är nära det befintliga kraftverket Maredsfors vilket beskrevs i presentationsunderlaget om landskapet som stenigt och strömt.

Vid fokus på kultur och rekreation i kartövningen pratade de om att Oskarström är en fin ort i en dalgång. Vid det tillfället hänvisade jag till presentationsunderlaget för Oskarström, där deltagarna fastnade mest för beskrivningen av samhället som "terrasserat". Detta diskuterades sedan vidare att den "nedersta terrassen" närmast ån skall vara för rekreation, dock gjordes ingen ytterligare koppling till landskapskaraktärsmaterialiet eller landskapskaraktärer i den diskussionen. I vidare samtal kring rekreation diskuterades ett skifte i skogsbruket till ett mer naturbaserat och hållbart, vilket även skulle ge mer möjligheter till friluftsliv. Mer plats för vattnet skulle ges med buffertzoner längs ån, vilket gör att bebyggelse tas bort men tillför mer ytor för rekreation. Det skulle även finnas en linbana från östra till västra delen av orten.

Fokuset för implementering av scenariot var generellt kring centrum eller kraftverken och karaktärsmaterialiet användes ej spontant som stöd eller inspiration. Möjliga orsaker till detta diskuteras vidare i kapitel 8. Aktiviteter så som bad eller rekreation placerades i centrum av orten. Minskad barrskog eller återvätning av våtmark blev mer generellt utplacerat kring orten och de refererade inte öppet till de befintliga områdena av dessa markanvändningstyper vid planering av de nya. Våtmarker ses dock som ett sätt att hantera översvämningar kombinerat med rekreation vilket motiverar placeringen längs med ån i centrumdelarna.

Sammanfattningsvis uppfattades relativt lite interaktion med det utskrivna materialet om landskapskaraktärer från gruppen, förutom vid de tillfällen jag förde deras uppmärksamhet dit, till exempel vid samtal om att det är fint i orten eller terrassering i dalen.

5.2. Diskussioner i grupp 2 och 3:

För att få en ingående inblick i hur samtal förs och hur landskapet diskuteras låg det främsta fokuset på att följa samtalet i grupp ett och göra kortare observationer gjordes i de andra två grupperna som blivit tilldelade Oskarström. Därav bygger beskrivningar av grupp två och tre även på andra facilitatorers anteckningar.

Grupp två beskrev i deras scenario att det kommer bli både torra och ökad nederbörd men att system har implementerats för att hantera detta. Dessa system skulle jobba med landskapet. Ortens placering i en dalgång diskuterades och att bebyggelse kommer behöva flyttas högre upp. Längs med Nissan har också våtmarker restaurerats på både jordbruks- och skogsmark. Längre bort från ån har miljön blivit justerad för att kunna hålla tillbaka vatten från att rinna ner i ån.

Vid egen observation av gruppens diskussioner hade en av deltagarna i grupp två det utskrivna materialet i händerna även om personen inte refererade till det vid tillfället. Nissaström refererades dock till via bilden på utskriften.

Grupp nummer tre hade förutsättningarna av en mer fragmenterad global kontext och mer tekniska/ gråa lösningar. Där hade den inledande diskussionen ett fokus på samhällsstrukturen och bostadssituationer samt olika typer av översvämningsproblematik i Halmstad. När jag satt med grupp tre hade en av deltagarna det utskrivna materialet i händerna och observerade det medan samtalet fördes. Gruppen refererade till befintlig markanvändning i planeringen av den nya och att få in vackra naturmiljöer. De pratade även om det fanns broar i orten där jag hänvisade till en av bilderna som visar broarna över Nissan. De var också intresserade av mina observationer i orten utifrån materialet. Exempelvis vart vissa byggnader låg i förhållande till ån. De drog också parallellen mellan biologisk mångfald och lövskog.

5.3. Samtal i den slutliga diskussionen

Efter att deltagarna fått utveckla och diskutera sina scenarion i grupp och presenterat resultatet fördes ett samtal i stor grupp med alla deltagare utifrån förutbestämda diskussionsfrågor om olika aspekter av workshopen och hur tankegångarna har sett ut.

Där diskuterades politikens roll och att det krävs katastrof för att det ska bli handling samt att de tar med sig att man inte får sluta föra diskussionen för att

behålla medvetenheten. Vid fråga om vilka ekosystemtjänster som var svårast att få med uttrycktes det att det är svårt att jobba med ekosystemtjänster när man jobbar med gråa lösningar och att de inte vill förstöra det som redan finns. Naturupplevelser var den ekosystemtjänst som var högst rankad och vid fråga om vart det kan återfinnas någonstans svarade en deltagare från grupp ett att de implementerade en buffertzona med rekreativstråk. De håller även med diskussionsfacilitatorn att det finns mycket av den ytan att jobba med i Oskarström.

Vid frågan om de baserade några av sina idéer eller diskussioner på platser eller karaktärer i landskapet var det en inledande tystnad. En deltagare började nämna topografin och terrasseringen men kom sedan in på strandskyddet. En annan person från grupp två tog upp vattenfördröjning för lantbruket och att behålla vattnet i landskapet. De baserade dock inte detta på en specifik plats eller karaktär. En person från grupp fyra, vilka inte hade underlaget om landskapskaraktärer då de jobbade med Halmstad som ort, tog upp hanteringen av landskapet men eftersom deras grupp hade ett fokus på gråa lösningar tänkte de inte på landskapets värden.

6. Scenarion i landskapet

Utifrån kartmaterialet med gruppens anteckningar (se bilaga 1–3) visualiseras det som går att utläsa och vilka är relativt platsspecifika, för att illustrera hur deltagarnas idéer klistras in i landskapet. Alla idéer som grupperna föreslagit till sina respektive scenarion går att implementera på olika sätt med olika resultat. Visualiseringarna är därför högst konceptuella och inte tänkt att utforska idéerna som ett designförslag. Syftet är att sätta de föreslagna idéerna i den landskapskontext som är dagens Oskarström, för att illustrera hur det befintliga landskapet har tagits i beaktning i diskussionerna och hur landskapet hade kunnat präglas av verkställande av idéerna. Alla visualiseringar är gjorda av författaren.

6.1. Grupp 1: Koordinerad global kontext och multifunktionella blå-gröna lösningar

Scenariobeskrivning: År 2060 präglas världen av starkt internationellt samarbete kring klimat, miljö och hållbar utveckling. Klimatförändringarna har begränsats jämfört med tidigare prognoser, även om extremväder fortfarande förekommer. Långsiktiga ramverk och samordnade investeringar ger förutsättningar för planering i hela avrinningsområden. I Nissanåns avrinningsområde ses översvämningar som en naturlig del av landskapets dynamik. Översvämningsrisker hanteras genom samordnade, multifunktionella blå-gröna landskap, där vattenhantering, biologisk mångfald och tillgång till natur integreras i hur marken används och utvecklas över tid.

Deras tema var kaffe, kallbad och kultur, de hade också ett stort fokus på att rena vattnet i Nissan med ny teknik som kallas ”MOFar”, detta var årets nobelpris i kemi och är metallorganiska ramverk som kan absorbera giftiga molekyler. Mer om detta går att läsa i dokumentet från Stockholms universitet (u.å.). Några av de konkreta saker som placerades ut på kartan över Oskarström är följande (se figur 5):

- MOF-silos
- Linbana från öst till väst
- Kallbadhus, placerat vid kraftverket
- Buffertzonen för vattnet med rekreation

Det går dock inte att förutspå hur denna MOF-teknik skulle te sig i praktiken men det diskuterades som små silos.

Gruppens idéer visualiseras på nästa sida för att stötta förståelsen och inlevelsen mellan idé och landskap.

Figur 5. Återskapning av de post-it lappar med de utvalda förslagen som deltagarna i grupp ett producerade.

Bild 4. Visualisering som visar ett kallbadhus vid Nissaström och MOF silo. Det hade krävts betydligt mer infrastruktur kring kallbadhuset och hade antagligen inte varit passande vid ett kraftverk. Det visar dock på landskapskontexten kring var idén placerades.

Bild 6. Visualisering som representerar den föreslagna buffertzonen vid vattnet med rekreation samt linbanan. Det finns olika sätt att hantera och utforma en buffertzon, i detta scenario har klimatförändringarna inte blivit så extrema, vilket kan innebära lägre vattenhöjningar.

6.2. Grupp 2: Fragmenterad global kontext och multifunktionella blå-gröna lösningar

Scenariobeskrivning: År 2060 präglas världen av osäkerhet och svagt internationellt samarbete kring klimat- och miljöfrågor. Klimatförändringarna har blivit påtagliga, med oftare återkommande extrem nederbörd, höga flöden och snabba väderomslag. Större nationella och internationella investeringar i översvämningsskydd är begränsade, och mycket ansvar har flyttats till lokal nivå. I Nissanåns avrinningsområde är översvämningar en återkommande del av vardagen och landskapet. Som svar växer ett lapptäcke av lokalt anpassade, multifunktionella blå-gröna lösningar fram, där vattenhantering, natur och vardaglig användning av landskapet flätas samman på olika sätt på olika platser.

Gruppen döpte sitt scenario till ”Den strategiska framtiden”, baserat på att detta var det nödvändiga och förnuftiga sättet att hantera en framtid med lite nationellt och internationellt samarbete.

Från kartmaterialet illustreras dessa idéer i bild 5:

- Byggnader nära Nissan har flyttats
- Ökat antal våtmarker, även längs Nissan

Figur 6. Återskapning av de post-it lappar med de utvalda förslagen som deltagarna i grupp två producerade.

Bild 5. Visualisering av byggnader nära Nissan har flyttats och gett plats till våtmarker. Bland annat industrin som ligger intill åkanten men skorstenen från fabriken är kvar i visualiseringen som landmärke för platsen.

6.3 Grupp 3: Koordinerad global kontext och tekniska/grå lösningar

Scenariobeskrivning: År 2060 finns ett starkt och långsiktigt internationellt samarbete kring klimatanpassning. Gemensamma mål, standarder och finansieringsmekanismer möjliggör stora, samordnade investeringar. I Nissanåns avrinningsområde har översvämningsrisker blivit något som planeras, modelleras och hanteras systematiskt. Skyddet bygger främst på storskaliga tekniska och byggda lösningar, utformade för att effektivt säkra bebyggelse, infrastruktur och samhällsviktiga funktioner.

Titel på projektet: Det blomstrande Oskarström.

Titeln anspelar på att landsbygden antagligen kommer stärkas när staden nedströms får fler problem och att Oskarström återigen kan växa på samma sätt som det gjorde för flera decennier sedan.

Från kartmaterialet illustreras dessa idéer i bild 7 och 8:

- Ökad inflyttning och lövskog tas i anspråk för att bygga bostäder
- Översvämmade miljöer för rekreation

Figur 7. Återskapade Post-it lappar med de utvalda förslagen som deltagarna i grupp tre producerade.

56 Bild 7. Visualisering av ett område som idag ligger lågt vid Nissan. Visualiserat rekreativinslag som översvämmas i vårmarsstil men med gångbro för att kunna vistas vid platsen. Det finns många kreativa lösningar för att skapa givande rekreativmiljöer som kan översvämmas, detta är ett enkelt illustrerat exempel som inte är gestaltungs fokuserat.

Bild 8. Visualisering av en utblick från Skolberget mot Oskarströms östra sida av dalen där en ökad inflyttning tar lövskog i anspråk för att bygga bostäder som står längre från Nissan och översvämningar. Oskarström har i dagsläget mycket villor och låghus men med en ökad inflyttning skulle högre hus kunna bli aktuella och plats effektiva.

7. Uppföljningsintervjuer

I januari 2026 utfördes semi-strukturerade intervjuer med två av workshopdeltagarna, för att få en djupare förståelse för deltagarnas upplevelse och utvärdering av landskapsmaterialet, se bilaga 1 och 2? Intervjuerna skedde över videosamtal och ljudupptagning spelades in.

Person 1: Olof

Utbildning: Landskapsarkitekt

Arbetar som: Översiktsplanchef på Halmstad kommun

Grupp: 1

Person 2: Hanna

Utbildning: Master i riskhantering i samhället

Arbetar som: Klimatanpassningsstrateg på Halmstad kommun

Grupp: 2

Inledande frågor

Olof har varit i Oskarström ett par gånger bland annat vid samråd men beskriver att relationen till orten inte är jättestor. Hanna uppger att hon har besökt orten flertalet gånger både privat och professionellt. Båda har tidigare deltagit i liknande scenarioworkshops som ordnats av konsulter.

Skillnader i tillvägagångssätt

Människor är olika i hur den egna kreativa och såväl logiska processen ter sig och hur man arbetar. Detta stämmer även på scenarioprocessen i workshopen och påverkar därmed hur deras lösningsförslag utformas. Hanna och grupp två började med att se till alla förutsättningar som fanns på orten, däribland landskapet, för att sedan utifrån det börja placera och utveckla deras idéer och implementeringar. Att ha alla förutsättningar på plats först uppskattar Hanna som generellt tillvägagångssätt och som även drevs på av en av gruppmedlemmarna som är ekolog. Hon visade även exempel på hur klimatanpassning gällande vatten kan bli på olika sätt när plats och förutsättningar har tagits mer eller mindre i beaktning. Att resultatet blir bättre om förutsättningarna integrerats mer i platsen. Olof

beskriver en uppskattning för ett friare tillvägagångssätt. Att inte bli för realistisk och begränsa sig för tidigt i sina idéer för alla ”nej” kommer att komma senare i processen ändå. Börjar man med begränsningarna och sen går vidare med möjligheterna då upplever deltagaren att man låser sig lite i vad som finns för alternativ. Vidare uttrycker Olof(?) att man först skapar en vision kring hur samhället kan se ut, vad som kommer vara mest troligt och sedan backar och tänker vad som krävs för att komma dit. Olofs grupp hade förslaget med kallbadhuset. Jag lyfte att det hade placerats vid kraftverket vilket kan bli svårt i praktiken och även påverka den distinkta karaktären som platsen har. Till det svarade han att det är väldigt orimligt att faktiskt ha ett kallbadhus där men att det kan finnas något spännande i den idén och att det kan vara en temporär lösning när det är rätt förutsättningar. Olof beskrev att generellt inom yrket som landskapsarkitekt är en stor del av arbetet och processen att kompromissa mellan olika viljor. Både Hanna och Olof bidrar med en intressant insikt i olika aspekter och sidor av planering.

Hanna uttrycker att det kan finnas en frustration som exploater, när arkitekter kommer in med ett färdigt förslag på vad som ska byggas på platsen och har en klar uppfattning om hur det ska bli. Då behöver kommunen komma med alla ”nej” och försöka få in alla frågor om ekologi, markföröreningar och klimatanpassning i ett färdigt förslag, vilket kan leda till stora förändringar som inte alltid uppskattas. Att det där kan bli en jobbig situation för att alla förutsättningar inte har tagits i beaktning och sedan när det är färdigt kommer kommunen och kör på från sidan. Hon tillägger också att det är okej att inte veta exakt alla förutsättningar när ett projekt startar men att det hade kunnat ske en dialog med informationsutbyte.

Materialets relevans

Då Hanna föredrar att ha med alla förutsättningar från början ställdes frågan kring förutsättningar för att workshopen ska vara relevant för kommunen, om de kan ta med mer från workshopen till planeringsbordet än om det är mer abstrakt. Detta trodde hon absolut på, speciellt när det kommer till klimatanpassning. Vid fråga om hon tror att landskapsmaterial av det slag som presenterades i workshopen hade kunnat stötta i att sätta sig in i en annan kommuns förutsättningar, svarade hon att hon tror att det hade hjälpt. Under intervjun tog hon upp ett exempel när hon behövde sätta sig in i ett projekt, där kollegorna varit ute på plats innan hon blev tillsatt. Hennes bild av platsen blev då enbart ”en karta”, vilket gjorde att en plats hon såg som möjlig för en viss funktion berättade de andra att den var väldigt otillgänglig och svår.

Vid frågor till Olof kring materialets relevans och stöttning i workshopen resonerar han att *"utifrån när vi gör helhetsgrepp för vissa vattendrag, då är det ju intressant, då får man ju strunta i kommungränser. Det är väldigt sällan den typen av arbeten sker dock. Det är sällan man jobbar så i en kommun. Det är mer större regionala perspektiv och så funkar det inte i Sveriges kommuner idag. Utan det är det man hoppas på är regionplaner eller forskningsprojekt eller liknande som kan upplysa kommunerna hur de ska jobba lokalt för att nå regional betydelse."* Med det så resonerar han att statliga verk kan ha mer nytta av just landskapskaraktärer och att det är något som används i tidigare skeden än just utvecklingen av en ort, till exempel i en översiktsplan. Där är det väldigt viktigt att se vad som är värt att bevara eller utveckla. När det kommer till materialets bidragande till kontext och användbarheten för någon som inte varit på platsen svarar han att det bidrar till ett perspektiv av kulturmiljölandskapet och förståelsen för en ort.

Andra aktörer och landskapet

Politikers roll och påverkan var något som togs upp i diskussioner under workshopen och vid uppföljning i intervjun uttryckte Olof att man ser olika på landskapet beroende på vad man har för politisk bakgrund. Men att det som tjänstepersoner saknar är väl kanske framför allt att se en politisk förståelse av betydelsen av till exempel våra miljömål. Han tog också upp det bristande engagemanget för klimat och landskap. *"Alla pratar om det men ingen är villig att ta tag i miljömålen på riktigt. Min son han går i åttan och har börjat lära sig om miljömålen och säger att inget av våra miljömål går i rätt riktning. Vi löser inte något av det. Det blir lite konstigt. Varför sätter politiken miljömålen och sen inte vilja att försöka göra åtgärder som gör att vi når dem? ... är de villiga att förstå konsekvenserna av landskapet?"* Han lyfter ett exempel att ofta är det industriområden som kommer att breda ut sig i landskapet som vi kanske, som tjänstepersoner tycker, förfular dels landskapsupplevelsen, dels raderar ut de ekologiska värden som finns, ofta då på landsbygden eller i kanten av staden. Han poängterar också att vi utifrån marknadsekonomi behöver producera saker och att politiken behöver hantera att människor behöver jobb och sysselsättning och att det är en svår avvägning. Det är inte lätt att vara politiker då de förväntas vara expert på allt vilket de inte är, menar han.

Det lyfts också en skillnad i vilka landskapstyper som politikerna har större förståelse för att det vanligaste landskapsperspektivet är kusten och kustområden. Detta då förändringar som sker snabbt kring kustområdena med exempelvis erosion är vanligare än översvämningarna längs med vattendragen i landskapet. Därför är kusten ett område som är mycket vanligare att politiken förstår i ett annat sammanhang än inlandet. Just för att förändringarna där sker mycket

snabbare och mer våldsamt. Han tar också upp att det är tydligt att när det sker en naturkatastrof, då börjar man plötsligt prata om landskapets förutsättningar. Han lyfter exemplet med raset på E6:an 2023 och att man inte hade tagit landskapets förutsättningar i beaktning från början. Först efter raset började man prata om landskapets koppling till stora skador och vad som är lämpligt att göra.

Båda lyfte samma exempel gällande en situation där landskapsbilden och karaktärer inte tagits i beaktning. Kommunen hade utrett ett område i Halland som ett område med särskilt fin landskapsbild och något man vill bevara men Länsstyrelsen okejade tillstånd för företag att bygga solcellspark där. Olof lyfter att det kanske tar bort vissa delar av möjligheten att läsa landskapet. Han ställer även frågan om vilka värden som går förlorade när vi har så otroligt stora ytor som blivit påverkade av människan? Hanna lyfter att om det blir en solcellspark där kan det förvanska hela landskapsbilden vilket gör att det i nästa översiktsplan inte blir någon landskapsbild och då är det fritt fram att bygga.

Att diskutera landskap

Att prata om landskap kan vara svårt då alla har olika utgångspunkter och synsätt vilket de båda håller med om. I just workshopsammanhanget reflekterar Olof att folk är ovana vid att prata om landskap och att det krävs lite övning, även att det är olika skalor som folk inte jobbar med och att skalor generellt är väldigt svårt att prata med människor om.

8. Diskussion

Inledningsvis sammanfattas kärnsikter som framkommit kring frågeställningarna. Djupare diskussion kring arbetet och frågeställningarna tar vid i diskussionens efterföljande delar. Gällande hur presenterat material om landskapskaraktärer i diskurserna i Room4waters workshop mottas och används, är det svårt att utvärdera ett samtal om landskap. Gällande mitt material specifikt upplevde jag att det användes under min uppmaning men inte som ett självklart komplement till kartmaterialet. Eventuellt hade det kunnat hjälpa med en tydligare uttalad betoning på kopplingen mellan mitt material och kartmaterialet men det gav också insikten om hur de mer spontant pratar om landskapet och använde mitt material.

Hur gruppernas scenarion kan uttrycka sig i Oskarströms landskap visualiseras i kollagen i kapitel 6. Alla scenarion påverkar den befintliga strukturen och karaktärer. Den här frågeställningen lämpar sig för en vidare diskussion med forskningsgruppen och kommunen för att avgöra vilken riktning som är mest åtråvärd och för att utvärdera olika konsekvenser på landskapet.

Det finns många aspekter kring hur landskapet och landskapskaraktärer kan agera som ett dialogfrämjande verktyg och vilka utmaningar som kommer med det, vilket kommer diskuteras grundligare i detta avsnitt. Sammanfattningsvis framgår det att gruppmedlemmar samlas kring karaktärsbeskrivningar och genom intervjuerna är det en positiv inställning till möjligheten att det kan skapa förståelse vid en workshop om avrinningsområdet i flera kommuner. Landskapsperspektivet driver dock inte sig själv och det är också tätt kopplat till språkbruk. För att landskapsperspektivet ska stärkas i egenskap av dialogfrämjande verktyg behöver det ha en självklar plats i dialog och språkbruket såväl som i visuella medel.

8.1. Metoddiskussion

Gällande landskapskaraktärsanalysen och utförandet av den hade det varit givande om mer tid hade kunnat läggas på både förarbetet och kring platsbesök, speciellt då jag inte är bekant med eller har besökt orten tidigare. På grund av den tidsram som var inför workshopen och det geografiska avståndet till orten var mer än ett platsbesök inte möjligt att utföra innan workshopen skulle äga rum. Det hade även varit en intressant möjlighet att komplettera med någon form av medborgardialog, för att få den lokala befolkningens tankar om vilka platser och karaktärer som är viktiga för dem.

Det finns olika sätt att kommunicera landskap och att bjuda in till dialog, därför behöver inte landskapskaraktärer vara det som passar i alla situationer. I intervjuerna framgick det även att landskapskaraktärsanalysen som verktyg kan ha olika associationer. Olof beskrev att han kopplar metoden till större regionala skalor, medan Hanna som har en annan bakgrund inte hade samma kommentarer kring karaktärsanalysen som metod. Att använda sig av landskapskaraktärsanalyser kan därför innebära att olika deltagare går in med olika förhållningssätt till vad landskapskaraktärsanalysen ska representera. Exempelvis att diskussionen i stället fastnar i en ytlig tolkning kring de visuella karaktärerna. Även om visuella karaktärer kan berätta mycket gällande funktion och viktiga kulturella kopplingar är detta något som aktivt behöver utläsas, vilket kräver vissa förkunskaper (Spirm, 1998).

Gällande val av metod för landskapsrepresentation och visuell kommunikation behövde avvägning göras då workshopens fokus inte var på ett tydligt landskapsperspektiv utan på att de skulle tänka fritt kring framtida scenarion. Därför var det en avgränsning att inte styra diskussionen från forskningsprojektets avsikter om diskussionen. För att få ett tydligare landskapsfokus hade det därför behövts en mer konkret målsättning gentemot deltagarna kring ett landskapsfokus och tankesätt. Det visuella materialet med landskapskaraktärer kunde dock användas i workshopen som ett kommunikationsunderlag kring platsen och komplement till markanvändningskartan Till exempel för att ge sammanhang till olika platser på kartunderlaget. För att bättre utvärdera landskapsmaterialets användning och påverkan på gruppdiskussionerna hade en jämförande grupp eller situation behövts som diskuterade samma plats men som inte hade karaktärsunderlaget. Att tillägga att grupperna under workshopen som jobbade med Halmstad inte hade ett underlag men det är stor skillnad på orterna och kapaciteten fanns inte för mig att lyssna ingående både på deras diskussion och Oskarström grupperna. Det var även en avvägning att vara facilitator och främst sitta med en av grupperna. Det gav en tydlig bild av den gruppens diskussioner men representerar inte alla grupperns samtal. Alternativet hade varit att gå mer

mellan alla grupper men då hade alla insamlade konversationer varit fragment och det hade inte varit lika naturligt att kunna läsa in och testa att flytta fokuset till landskapsmaterialet under diskussionerna. Det är därför svårt att utvärdera exakt hur de hade agerat om de inte hade haft materialet, mer än att generellt är visuella medel ett givande kommunikationssätt (Sheppard et al, 2013). Gällande uppföljning hade en möjlighet till en mer representativ utvärdering varit att involvera fler deltagare i uppföljningen.

8.2. Utmaningar och insikter om landskapskapskaraktärsanalys som dialogverktyg

Under förberedelserna av materialet till workshopen togs flertal aspekter i beaktning (se bilaga 2 för materialet). Främst forskningsgruppen Room4waters syften och ramar att fokuset skulle vara på att deltagarna skulle tänka fritt kring framtiden och inte primärt på att diskutera landskapet i sig. Deltagarna hade också olika bakgrunder och deras grundinställning kring landskapet var därför generellt okänd. Utifrån Spirn (1998) och Paans (2023) texter om att landskapet ofta inte tas i beaktning i planeringsdiskussioner och att en förmåga att läsa landskapet börjar gå förlorad, fanns det dock en förberedelse på att det kan stämma även i detta fall. Därmed var den initiala tanken att undersöka hur de spontant pratar om landskapet och använder materialet, för att se om den problematiken finns även här. Med utgångspunkten att undersöka den självmanade användningen av både ord och karaktärsmaterial styrs inte heller diskussionen ifrån forskningsgruppens intressen. Att ta fram materialet var givande men hade olika utmaningar, främst kring hur karaktärerna kan kommuniceras på bästa och mest effektiva sätt. Som landskapsarkitekt menar jag att det huvudsakliga kommunikativa fokuset är att kommunicera och sälja in en idé eller design med olika medel, samt varför den är bra. Även om målet är att deltagarna ska få en större förståelse för landskapet är inte syftet med en landskapskaraktärsanalys att agera verktyg för att sälja in en gestaltning (Tudor, 2014). Dock kan karaktärsanalyser användas för att stärka olika argument av det som finns i landskapet, så som, vackra landskapsbilder för vardagligt välbefinnande (Berleant, 1997) eller för att förstå sambandet mellan olika landskapstyper, ekosystemtjänster och mänskligt välmående (Wu, 2013).

I presentationen och det utskrivna karaktärsmaterialet var fokuset därför på att inte använda värderande ord kring landskapets visuella aspekter och att i materialet inte ha för mycket text som ändå ingen hinner läsa, utan ett fokus på viktiga nyckelord. Detta kompletterades med den muntliga presentation som jag höll i samband med introduktionen till workshopen. En reflektion kring att hålla muntliga presentationer är att det kan vara ett effektivt sätt att förmedla

information, om exempelvis landskapet, men det är nödvändigtvis inte det som främjar dialogen kring det. Det kan vara svårt för lyssnaren att hålla fokus och komma ihåg vad som sades samt att det inte sker i dialog med deltagarna utan är ett informativt inslag. Det gav med andra ord information om landskapet och landskapskaraktärer men under själva presentationen främjas inte en dialog kring det. Det kan dock fortfarande vara ett värdefullt inslag för att ge hela gruppen samma inblick i landskapet innan diskussionen och dialogarbetet börjar.

Utmaningarna gällande att utvärdera ett samtal kring landskap diskuteras utförligare i nästa avsnitt men den egna upplevelsen var att deltagarna hade en välvilja inför landskapet och var där med en motivation att lösa framtida översvämningsproblematik kring Nissan. Jag upplevde dock att deras föreslagna idéer generellt inte kopplades till landskapskaraktärer och under min insyn användes inte karaktärsunderlaget utan mina hänvisningar till det. Underlaget hade ett stort visuellt fokus för att skapa dragningskraft och att vara lättbegripligt men för att starta och hålla en diskussion krävs ord. Det är den största utmaningen som observerades, jag trodde att bilderna skulle kommunicera mer själva och att jag inte skulle styra eller lägga ord i deras mun. Jag ville även undersöka hur de spontant använde materialet med syftet att utvärdera hur grundinställningen är kring landskapet och landskapskaraktärer och om landskapet behöver bli stärkt i dessa diskussioner. Även om de själva inte ofta hänvisade till landskapskaraktärer, när samtalet väl styrdes mot karaktärs materialet var det inga konstigheter att ta in det i diskussionen och jag upplevde att det blev ett uppskattat inslag. Detta visar på att om landskapet och landskapskaraktärer inte aktivt drivs i samtalet kommer det inte att driva sig självt. Visuellt material säger mycket men för att det ska agera som dialogverktyg behövs en person som kan sätta rätt ord på landskapet för att kunna prata om det som vi ser. Utmaningen blir därför att hitta sätt att lyfta och inkorporera landskapet i diskussionerna och att kombinera visualiseringar med att stötta upp dialogen. Sheppard et al (2013) visade på att visuell representation av det lokala landskapet i scenariobyggande väckte en emotionell koppling och en starkare vilja att agera. För att bygga vidare på detta behöver landskapet som väcker de här känslorna fortsätta att följa med i diskussionen på ett konkret sätt och för detta behöver någon driva dialogen kring landskapet och känslorna som det visuella materialet skapar.

8.3. Hur ett samtal om landskap utvärderas

Trots att landskapet finns i vår vardag och vokabulär kan det vara svårt att föra en samstämmig diskussion kring det (Spirn, 1998). Förutom att varje individ har en egen uppfattning och bild av landskapet (Meining, 1979) finns det också olika synsätt mellan olika yrkesgrupper (Spirn, 1998) och olika utbildningar ger olika

förutsättningar och verktyg till tolkandet av landskap. Att utvärdera workshopdeltagarnas samtal kring landskapet var en av utmaningarna och något som visade sig vara svårare att tolka och utvärdera än tänkt. Eftersom de här olika uppfattningarna av landskapet finns mellan individer och yrkesgrupper blev det en upptäckt från workshoppen att det är svårt att på ett systematiskt sätt utvärdera hur personer pratar om landskap. Workshopdeltagarna pratade på olika sätt om att förändra landskapet, ibland med ett tydligt landskapsfokus, exempelvis beskrev grupp två i deras scenario att system för att hantera ändrade nederbördsmonster skulle jobba med landskapet. Andra grupper använde inte uttryckligen begreppet landskap eller att landskapets förutsättningar ska tas i beaktning när de diskuterade olika idéer. Vissa använde till exempel begreppet ”natur” för att beskriva olika områden, vilket kan tyda på att det är så de definierar och beskriver landskapet. Detta resulterar i frågan, huruvida de tar landskapets förutsättningar i beaktning eller ej. Därför är medvetenheten om olika sätt att beskriva landskapet en viktig aspekt att ta i beaktning om en annan workshop skulle göras med ett större fokus på landskapsperspektivet. Där hade en del av dialogarbetet kunnat vara att förstå och samla de olika begrepp och synvinklar olika personer har gentemot landskapet och skapa gemensamma utgångspunkter, inte bara i värderingar men i språkbruk. Här har den samordnande forskningsgruppen eller organisationen också ansvaret att inkludera av landskapet och tvärvetenskapliga perspektiv i scenariobyggande samt att se över egna intressen i utfallet, vilket det finns ett behov av att stärka enligt Borja et al. (2025).

Att blanda begreppen landskap och natur kan dock tyda på en okunskap i att läsa landskap, att inte kunna läsa landskap leder till en förvirring av just natur och landskap och att likställa dessa begrepp skulle begränsa landskap till ett berg eller äng (Spirn 1998). Ett sådant synsätt exkluderar också stadsmiljöer och bebyggda miljöer från landskapsdiskussionen, vilket kan spä på oförståelsen för landskapet som helhet och hur naturliga processer är en del av stadslandskapet, som i sin tur leder till att konsekvenser av påverkan på landskapet missas (Spirn, 1998). Detta kan bli problematiskt då en god förmåga att läsa landskapet och landskapets förutsättningar behövs för att fatta välinformerade beslut om miljön (Spirn, 1980; McBride et al. 2013; van Rooij et al. 2021). Att förstå olika processer i landskapet och anpassa olika lösningar utefter det är även viktigt för att kunna skraddarsy åtgärderna och få ut det mesta av olika landskapstjänster (Maes & Jacobs 2017; Cerdà & Rodrigo-Comino 2020). Där innefattar det också att landskapskaraktärer ses som något talande och identitetsstärkande istället för att vara ett hinder (van Rooij et al. 2021).

Värdesättande beskrivningar som ”vacker natur”, användes av deltagare under workshoppen och kan potentiellt leda till ett bedömande av vissa visuella uttryck i

landskapet som ”vackrare” och därför mer värda att bevara, oberoende vilka funktioner de huserar. Olika typer av landskap är värdefulla i sig självt men även som konstellationer. Olika landskapskaraktärer som tillsammans bildar landskapsmönster är en av grundpelarna i landskapshållbarhet och det är viktigt att förstå sambandet mellan landskapsmönster, ekosystemtjänster och välmående (Wu, 2013). Landskapets estetiska uttryck är dock en viktig aspekt som kan förespråka vikten av ett bevarande. För de flesta människor ger det levda landskapet den vardagliga kontexten av livet och hur vi interagerar med vardagslandskapet i våra dagliga resor och åtaganden är viktigt för vår livskvalitet (Berleant, 1997). Där är även den estetiska upplevelsen väsentlig, hur vi interagerar estetiskt med landskapet är ett prosaiskt mått på kvaliteten av vår upplevelse (Berleant, 1997). Samtidigt som vi brukar landskapet influerar det våra mönster och aktiviteter på subtila sätt och färgar vårt mående och attityder, även om vi inte alltid förstår det (Berleant, 1997).

I intervjuerna framgick det att det finns skilda synsätt på olika typer av landskap och landskapskaraktärer. Olof lyfte att politiker i kommunen oftare har en större förståelse för kustlandskapet än för landskapet inåt land. En förklaring till detta är att det sker snabbare förändringar vid kusten och de är mer drastiska och syns mer i media, vilket politikerna agerar på. Båda lyfte även som tidigare nämnt exemplet med solcellsparken. Där var inte synen på landskapet och landskapsbilden enig och kanske inte i linje med landskapskonventionen om att värna och samarbeta kring landskap. Eftersom kommunen utrett ett område och ansett att det har en särskild landskapsbild som är värd att bevara från exploatering men Länsstyrelsen kan ha godkänt solcellspark. Detta belyser en vanlig intressekonflikt mellan olika aspekter av landskapets uttryck och förutsättningar samt människans nyttjande av tjänster från landskapet och ekosystemen, även fast det är i hållbarhetens regi.

8.4. Att mäta ett värde i landskap

Konflikter så som exemplet i intervjuerna med solcellsparken, triggar ett behov att värdera landskapet som ett produktionssystem vilket är designat för att möta specifika behov (Dale et al, 2019). Det finns en stor press att förbruka naturresurser, även om det är för förnybar energi, och där räcker inte etiska argument om ekosystembevaring, då de inte formulerar människans beroende av naturkapital för välmående (Turner & Daily, 2008). Att inte mäta och värdera ekosystem och ekosystemtjänster kan dock leda till exkludering, om fördelar som fås av naturen inte ges något värde kommer de bli behandlade så i diskussioner som är baserade på ekonomiska argument (Mace, 2014). Där kan det vara svårt att sätta ett pengavärde på en landskapsbild emot vinsten av en solcellspark, speciellt eftersom solceller ska vara ett hållbart energialternativ. Människan är den som

bestämmer vad som har värde och hur viktigt det är och det starkaste argumentet blir därför ofta hur något kan gynna människan ekonomiskt (Mace, 2014), även om en vacker landskapsbild kan öka värdet i hur vi upplever vår vardag (Berleant, 1997). Under workshopen upplevdes dock inte ett starkt synsätt att mäta landskapets värde i pengar eller begränsningar till vad som är mest lönsamt ekonomiskt, då idéer i exempelvis grupp ett med nationalpark och linbana diskuterades. Samhällsekonomiska aspekter diskuterades i den första delen av workshopen som var för att beskriva och bygga upp bakgrunden till deras scenarion. Detta påverkade hur kartövningen blev men jag upplevde inte att ekonomi ställdes mot landskapskaraktärer och ekosystemtjänster eller att ekonomin hade ett starkt övertag. Detta har antagligen att göra med deltagarnas yrkesroller och workshopens ramar. Deltagarna jobbar som problemlösare på olika sätt, många med ett klimatfokus och deras uppgift var att skapa en framtid anpassad till olika scenarier med klimatförändringar. Hade workshopen riktat sig till andra grupper, till exempel politiker, hade diskussionen antagligen sett annorlunda ut. Som Olof poängterade i intervjun sätts miljömål men utan politiker med vilja att göra åtgärder för att nå dem. Han lyfte även att de har ett starkare ekonomiskt fokus, för det är deras jobb och utifrån en marknadsekonomi behöver saker produceras och den produktionen ska placeras någonstans i landskapet. Därmed blir landskapet mer betydande i deras ögon när konsekvenserna av att inte ta det i beaktning blir ekonomiskt märkbart och inte går att blunda för. Det kan också diskuteras hur mycket det kommer att kosta att inte lägga pengar på förebyggande åtgärder som jobbar med landskapet. En ekonomisk jämförelse är att år 2023 gick 7.3 biljoner dollar av både privat och offentlig finansiering till finansieringsflöden som har direkt negativ påverkan på naturen och landskapet, medan motsvarande 3% av samma belopp gick till insatser som bidrar till bevarande och återställande av biodiversitet (IPBES, 2026). Det är därför inte procentuellt stora summor som i dagsläget går till ett hållbart förhållningssätt till landskapet. För att ta diskussionen tillbaka till detta arbete och scenariobyggande hade en workshop för politiker antagligen behövts struktureras väldigt annorlunda. Eftersom politiker styr beslut och ekonomiska medel hade det varit intressant att undersöka hur de förhåller sig till landskapet och hur olika landskapsaspekter kan kommuniceras för att främja politikernas dialog och förståelse för landskapet.

8.5. Landskapet i scenariobyggande

För att förstå framtiden behöver vi förstå dagens förutsättningar och de konsekvenser som blir av val som görs idag (MA, 2005). Scenariobyggande kan vara ett verktyg för att förstå detta, genom analys kan det lyfta fram vad som är värdefullt idag, vad vi vill bevara och vilka beslut som därmed behövs fattas i

dagsläget (MA, 2005; Hoffman et al. 2021). Landskapet är en del av dagens och framtidens värderingar och planering, därför är det av stor vikt att aktörer ser landskapet som ett underliggande system i att lösa utmaningarna aktörerna möter i både tid och rum för att kunna skraddarsy lösningar (van Rooij et al. 2021; Maes & Jacobs 2017; Cerdà & Rodrigo-Comino 2020). Wu (2013) beskriver att framtidssynen på ett hållbart levnadssätt bör återfinnas i landskapet. Att förstå de naturliga och sociala systemen i de första skeendena av planering är väsentligt för att förstå tjänsterna landskapet kan förse och kapaciteten av dem (van Rooij et al. 2021). Workshopen behandlade ekosystemtjänster och hade ett stort fokus på naturbaserade lösningar då det bland annat var med i scenariobeskrivningarna och var något deltagarna skulle ta i beaktning. Det var också ett fokus som önskades av kommunen. Gällande naturbaserade lösningar är det viktigt att ta landskapet i beaktning även där, då effekterna av implementeringen ofta blir mycket större än platsen för projektet och landskapets förutsättningar påverkar även effektiviteten av lösningarna (Sowińska-Świerkosz, 2024). Att använda sig av en landskapsbaserad planering kombinerar även sociala- och miljömässiga system och kan därför även lyfta att människors upplevelse av landskap, vilket innefattar fler aspekter än enbart ekosystem (van Rooij et al, 2021). Med dessa argument är landskapsfokus i workshops som behandlar naturbaserade lösningar relevant för att få ut det mesta av planering för naturbaserade lösningar och för att landskapet inte ska exkluderas från urbana frågor samt att de naturliga system som finns i stadslandskapet bortses och ger konsekvenser (Spirn, 1998). För att ta landskapet i beaktning i dessa situationer finns ett ansvar att inkludera personer med förmågan att läsa och tala landskapets språk (Spirn, 1980), det finns fortfarande ett behov av att ytterligare utveckla forskares förmåga att inkludera de tvärvetenskapliga perspektiven i scenariobyggande (Borja et al. (2025). För att förstå och tolka landskapets förutsättningar och planera på bästa sätt innefattas också att landskapskaraktärer ses som något talande och identitetsstärkande istället för att vara ett hinder (van Rooij et al. 2021). Där behövs också någon som kan tolka och presentera dessa karaktärer i sammanhanget.

Landskapets kommunikationsstärkande egenskaper

Det här arbetet behandlar kommunikation och hur landskap kan diskuteras och figurera på olika sätt. Förutom de faktiska fördelar som tidigare nämnts gällande inkludering av landskapets förutsättningar kan det utifrån litteraturen även dras kopplingar till landskapets fördelar för kommunikation i scenariobyggande. För att lyckas med scenariobyggande krävs en brygga mellan den framtida världen och den faktiska uppfattningen av världen och deltagarna måste engageras i att föreställa sig som en del av framtiden och övergången till den (Auger, 2013; Stripple, Nikoleris & Hildingsson, 2021). Parallellen till landskapet i detta är att i ett lyckat scenario- och världsbyggande behöver den påhittade miljön vara

sammanhängande i ekologi och geografi och att den konstruerade världen har sin grund i det nuvarande och verkliga landskapet (Stripple, Nikoleris & Hildingsson, 2021; Barfield et al. 1972). Gällande hur deltagarna engagerades i att föreställa sig i att vara en del av framtiden skulle de tänka att de var journalister som återberättade hur framtiden har utvecklats. För att stärka deras inlevelse i den framtida världen hade mer visuella material kunnat bidra, genom exempelvis visualiseringarna av scenarierna i landskapet, vilket kan kommunicera information om klimatförändringar som annars hade varit svårt att föreställa sig (Sheppard et al, 2013). Scenariot hade sin grund i det nuvarande och verkliga landskapet då det primära underlaget grupperna arbetade med och utgick från var markanvändningskartor över dagens markanvändning. Det uttalade fokuset för workshopen var inte på landskapet som begrepp men markanvändningen är en del av ortens landskap och bildar mosaikmönster samt landskapsbilden och hänger därmed ihop med ortens landskap och landskapskaraktärer. Därför har workshopen ändå en grund i landskapsanvändning och vilka förutsättningar det skapar för ekosystemtjänster. Deltagarna kommer också ta det befintliga landskapet i beaktning som en förutsättning i deras idéer, för att markanvändningen på kartorna är en del av landskapet, samma landskap som visades på bilderna i karaktärsmaterialet.

Sammanfattande tankar

Ingen är expert på allt men alla har en egen relation till och upplevelse av landskapet. Landskapskaraktärer beskriver det som rymmer en del av den här upplevelsen och relationen. Alla olika expertiser eller ”fragment” och utmaningar ryms i landskapet. I den här workshopen framkom det tydligt att oavsett yrkesroll var det gemensamma målet detsamma, att anpassa Oskarströms framtida landskap och samhälle inför en klimatproblematisering utveckling. Olika aktörer behövs och olika tillvägagångssätt är viktiga för processen, både visionstänkande och människor som tar alla förutsättningar i beaktning. Där blir det också tydligt med vikten av att främja en framgångsrik dialog sinsemellan. För att undvika det Spirn (1998) beskriver som en blindhet till kopplingar och fenomen i landskapet samt att landskapet missas att ses som en helhet. För att undvika detta behövs ett tydligare uttalat fokus på landskapet med ett utvecklat dialogverktyg som kan sätta allas relation och expertis kring landskapet i samma landskap. För att ge möjlighet att utvärdera visuellt landskapsmaterials potential och ytterligare utforska mer konkreta lösningar för avrinningsområdet hade en gemensam workshop med två kommuner varit relevant, där det även finns ett visuellt material kring landskapet som fungerar som dialogstöd. De kollage som togs fram hade även kunnat vara en del av det materialet och processen då Sheppard et al (2013) visar att detaljerad visualisering av lokala platser berör människors känslomässiga koppling till en plats och att använda visualiseringar av lokala

platser ökade medvetenheten gällande climateffekter och åtgärder. I intervjun stöttas detta även av Hanna som tror att visuella landskapsrepresentationer hade kunnat vara hjälpsamt för att sätta sig in i en annan kommuns förutsättningar och landskap när tid inte finns för platsbesök.

Ett starkt perspektiv och representation av landskapet och karaktärer är även viktigt då det finns kopplingar mellan landskapsmönster och motståndskraft (Dronova, 2017). De lokala landskapsmönstren är också kopplade till den globala hållbarheten (Verburg et al. 2015).

Sammanfattningsvis behandlar den här uppsatsen flera anledningar till att landskapet är ett viktigt perspektiv och en viktig skala att ta i beaktning och att landskapet ofta behandlas och påverkas oavsett vad ingångspunkten är. Ett åtagande har även gjorts i samband med ratifieringen av Landskapskonventionen (Council of Europe, 2000) och de globala hållbarhetsmålen (UN, u.å.) kring att skydda och samarbeta kring våra landskap. För att uppfylla detta och att forma den hållbara övergången behövs ett aktivt dialogförande gällande landskapet för att ta nytta av alla fördelar som det ger oss. Landskapet är vårt ursprungliga språk, en del av att vara människa och ett språk som aldrig är för sent att lära sig (Spirn, 1998).

9. Referenslista

Alvehus, J. (2023). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. Tredje upplagan. Liber.

Antrop, M. (2006) *Sustainable landscapes: contradiction, fiction or utopia?* Landscape and Urban Planning, 75(3), s. 187–197.

<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2005.02.014>.

Andersen, P.D., Hansen, M. och Selin, C. (2021) *Stakeholder inclusion in scenario planning—A review of European projects*, Technological Forecasting and Social Change, 169, s. 120802. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2021.120802>

Auger, J. (2013) *Speculative design: crafting the speculation*. Digital Creativity, 24(1), s. 11–35. <https://doi.org/10.1080/14626268.2013.767276>.

Bai, X., van der Leeuw, S., O'Brien, K., Berkhout, F., Biermann, F., Brondizio, E.S., Cudennec, C., Dearing, J., Duraiappah, A., Glaser, M., Revkin, A., Steffen, W. & Syvitski, J. (2016). *Plausible and desirable futures in the Anthropocene: A new research agenda*. Global environmental change, 39, 351–362.

<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2015.09.017>

Balmford, A. m.fl. (2002) *Economic Reasons for Conserving Wild Nature*. Science, 297(5583), s. 950–953. <https://doi.org/10.1126/science.1073947>.

Barfield, O. m.fl. (1972) *Essays presented to Charles Williams*. Freeport, N.Y.: Books for Libraries Press. <http://archive.org/details/essayspresentedt0000barf> [2025-12-09]

Berleant, A. (1997). *Living in the landscape*. University press of Kansas.

Biggs, R. et al. (2007) *Linking Futures across Scales: A Dialog on Multiscale Scenarios*". Ecology and Society, 12(1). <https://doi.org/10.5751/ES-02051-120117>.

Bostad & Co (u.å.) *Oskarström*. <https://bostadco.se/omraden/oskarstrom/> [2025-11-24].

Carpenter, S.R., Booth, E.G., Gillon, S., Kucharik, C.J., Loheide, S., Mase, A.S., Motew, M., Qiu, J., Rissman, A.R., Seifert, J., Soyulu, E., Turner, M. & Wardropper, C.B. (2015). *Plausible futures of a social-ecological system: Yahara watershed, Wisconsin, USA*. Ecology and society, 20 (2). <https://doi.org/10.5751/ES-07433-200210>

Cerdà, A., Rodrigo-Comino, J., (2020). *Is the hillslope position relevant for runoff and soil loss activation under high rainfall conditions in vineyards?* Ecohydrology & Hydrobiology 20, 59–72. <https://doi.org/10.1016/j.ecohyd.2019.05.006>

Choice Reviews Online (2004) *Ecosystems and human well-being: a framework for assessment*. 41(08), s. 41-4645-41-4645. <https://doi.org/10.5860/CHOICE.41-4645>.

Council of Europe, 2000. *The European Landscape Convention*. Florence.
<https://www.coe.int/en/web/landscape>

Cumming, G.S. et al. (2013) *Resilience, experimentation, and scale mismatches in social-ecological landscapes*. *Landscape Ecology*, 28(6), s. 1139–1150.
<https://doi.org/10.1007/s10980-012-9725-4>.

C3S and WMO (2024) *European State of the Climate 2023*. Copernicus Climate Change Service and World Meteorological Organization <https://climate.copernicus.eu/esotc/2023> [2026-02-25]

Dale, V.H. et al. (2019) *Engaging stakeholders to assess landscape sustainability*. *Landscape Ecology*, 34(6), s. 1199–1218. <https://doi.org/10.1007/s10980-019-00848-1>.

Dronova, I. (2017) *Environmental heterogeneity as a bridge between ecosystem service and visual quality objectives in management, planning and design*. *Landscape and Urban Planning*, 163, s. 90–106. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2017.03.005>.

Erlandsson, M. (1999) *Landskapsbildsvärden i Halmstads kommun*. Stadsbyggnadskontoret Halmstads kommun.
https://framtidsplan2050antagande.halmstad.se/files/op2050_a/Landskapsbildsvarden_Halmstad_1999_kompr.pdf

European Environment Agency. (2024). *Responding to climate change impacts on human health in Europe: focus on floods, droughts and water quality*. European Environment Agency. <https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/observatory/topics/health-impacts/flooding> [2026-02-25]

Fitzgerald, L.M. & Davies, A.R. (2024). *Engaging futures: Scenario visualisation for sustainable urban food sharing*. *Futures: the journal of policy, planning and futures studies*, 164. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2024.103462>

Google maps (2025). [2025-11-20]
https://www.google.com/maps/place/313+33+Oskarstr%C3%B6m/@56.8025641,12.9587623,2401m/data=!3m2!1e3!4b1!4m6!3m5!1s0x4651af74c204cba5:0xa01907aa3404870!8m2!3d56.8025533!4d12.969062!16s%2Fm%2F03czypp?entry=tту&g_ep=EgoyMDI2MDMwMi4wIKXMDS0ASAFQAw%3D%3D

Hajer, M.A. & Pelzer, P. (2018). 2050—*An Energetic Odyssey: Understanding 'Techniques of Futuring' in the transition towards renewable energy*. *Energy research & social science*, 44, 222–231. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2018.01.013>

Hembygdsförbund, S. (u.å.) *Oskarströms distrikt*.
<http://www.hembygd.se/shf/plats/1503?type=fullsize;showHembygdsgard=false;showPlaces=true;showActivities=false;showSites=false> [2025-11-24].

Halmstad kommun (u.å.) *Framtid Oskarström – utvecklingsprogram*:
<https://www.halmstad.se/byggaboochmiljo/stadsplaneringochbyggande/utvecklingsprogram/framtidoskarstromutvecklingsprogram.8475.html> [2025-11-24].

IFLA EUrope (u.å) *Position Papers*. <https://iflaeurope.eu/index.php/site/general/position-papers> [2025-11-19].

Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (2026). *Summary for Policymakers of the Methodological Assessment Report on the Impact and Dependence of Business on Biodiversity and Nature's Contributions to People*. Jones M., Polasky S., Rueda X., Brooks S., Carter Ingram J., Egoh B. N., von Hase A., Kohsaka R., Kulak M., Leach K., Loyola R., Mandle L., Rodriguez-Osuna V., Schaafsma M. and Sonter L. J. (eds.). IPBES secretariat, Bonn, Germany. DOI:
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15369060>

The International Union for Conservation of Nature (2020). *Global Standard for Nature-based Solutions. A user-friendly framework for the verification, design and scaling up of NbS*. First edition. Gland, Switzerland: IUCN

Jackson Brinckerhoff, J. (1984). *The world itself. Discovering the vernacular landscape*.
http://www.csun.edu/~rdauids/301fall08/301readings/Jackson_The_Word_Itself.pdf

Länsstyrelsen (u.å.b.) *Nissaström*.
<https://www.lansstyrelsen.se/halland/besoksmal/naturreservat/nissastrom.html>
[2026-02-06]

Länsstyrelsen (u.å.a.) *Hälleberget*.
<https://www.lansstyrelsen.se/halland/besoksmal/naturreservat/halleberget.html> [2025-11-24].

Länsstyrelsen (u.å.c.) *Vapnö mosse*.
<https://www.lansstyrelsen.se/halland/besoksmal/naturreservat/vapno-mosse.html>
[2025-11-24].

Millennium Ecosystem Assessment (MA) (2005). *Ecosystems and Human Well-being*, Island Press, Washington, DC

Mace, G. M. (2014) *Whose conservation?* Science, 345(6204), s. 1558–1560.
<https://doi.org/10.1126/science.1254704>.

Maes, J. och Jacobs, S. (2017) *Nature-Based Solutions for Europe's Sustainable Development*. Conservation letters,10(1), s. 121–124.

<https://doi.org/10.1111/conl.12216>.

Maarten A. Hajer & Jeroen Oomen (2025). *Captured Futures*. Oxford University Press.
© Maarten A. Hajer and Jeroen Oomen (2025). DOI: 10.1093/9780198955382.003.0003

McBride, B.B. m.fl. (2013) *Environmental literacy, ecological literacy, ecoliteracy: What do we mean and how did we get here?* *Ecosphere*, 4(5), s. art67.
<https://doi.org/10.1890/ES13-00075.1>.

Meinig, D.W. (1979). *The beholding eye. Ten versions of the same scene*
https://eclass.aegean.gr/modules/document/file.php/GEO166/Literature/Meinig_1979.pdf

Naturvårdsverket (u.å.) *Ekosystemtjänster*.
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/mark-och-vattenanvandning/ekosystemtjanster/> [2026-03-04].

Naturvårdsverket (2017) *Vägledning om dialog och samverkan i arbetet med regionala handlingsplaner för grön infrastruktur*.
<https://www.naturvardsverket.se/4ac32a/contentassets/21f4dc14b6bf40089de0aaf2dcac03ac/vagledning-dialog-samverkan-gi-arbetet-2017-06-29.pdf>

Naturvårdsverket (2023) *Naturbaserade lösningar*.
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatanpassning/naturbaserade-losningar/> [2026-03-03].

Olwig, K.R. (2019) *The Meanings of Landscape: Essays on Place, Space, Environment and Justice*. Routledge.

Opdam, P. et al. (2018) *How can landscape ecology contribute to sustainability science?* *Landscape Ecology*, 33(1), s. 1–7. <https://doi.org/10.1007/s10980-018-0610-7>.

Paans, O. 2023. *Advocating for the Landscape: Representing Silent Interests in Southern Limburg*. *Design Principles and Practices: An International Journal—Annual Review* 16 (1): 31-39. doi:10.18848/1833-1874/CGP/v16i01/31-39.

Pelzer, P. & Versteeg, W. (2019). *Imagination for change: The Post-Fossil City Contest*. *Futures: the journal of policy, planning and futures studies*, 108, 12–26.
<https://doi.org/10.1016/j.futures.2019.01.005>

Pollastri, S., Boyko, C., Cooper, R., Dunn, N., Clune, S. & Coulton, C. (2017). *Envisioning urban futures: from narratives to composites*. *The Design journal*, 20 (sup1), S4365–S4377. <https://doi.org/10.1080/14606925.2017.1352933>

Rasmussen, L.V. m.fl. (2017) *Bridging the practitioner-researcher divide: Indicators to track environmental, economic, and sociocultural sustainability of agricultural*

commodity production, *Global Environmental Change*, 42, s. 33–46.
<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2016.12.001>.

Rasmussen, L.V. m.fl. (2017) *Bridging the practitioner-researcher divide: Indicators to track environmental, economic, and sociocultural sustainability of agricultural commodity production*, *Global Environmental Change*, 42, s. 33–46.
<https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2016.12.001>.

Riksantikvarieämbetet (2017). *Europeiska landskapskonventionen (ELC)*. Tillgänglig vid: <https://www.raa.se/samhallsutveckling/internationellt-arbete-och-eu-samarbete/europaradet/europeiska-landskapskonventionen/> [2026-01-30].

Rodegher, L. (2015) *Scenario Planning for Sustainability: Understanding and Enhancing Participation in Group Deliberations*. ProQuest LLC.
<https://www.proquest.com/openview/36afb574962e471ab6ac693ff63a8319/1?cbl=18750&pq-origsite=gscholar>

Sheppard, S.R.J. m.fl. (2013) *Bringing Climate Change Science to the Landscape Level: Canadian Experience in Using Landscape Visualisation Within Participatory Processes for Community Planning*, i B. Fu och K.B. Jones (red.) *Landscape Ecology for Sustainable Environment and Culture*. Dordrecht: Springer Netherlands, s. 121–143.
https://doi.org/10.1007/978-94-007-6530-6_7.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (u.å.) *Avrinningsområden*.
<https://www.smhi.se/kunskapsbanken/hydrologi/hydrografiska-data/avrinningsomraden>
[2026-03-03].

Sowińska-Świerkosz, B., García, J. och Wendling, L. (2024) *Linkages between the concept of nature-based solutions and the notion of landscape*, *Ambio*, 53(2), s. 227–241.
<https://doi.org/10.1007/s13280-023-01935-z>.

Spirn, A.W. (1980) *The Role of Natural Processes in the Design of Cities*. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 451, s. 98–105

Spirn, A.W. (1998). *The language of landscape*. Yale University Press.

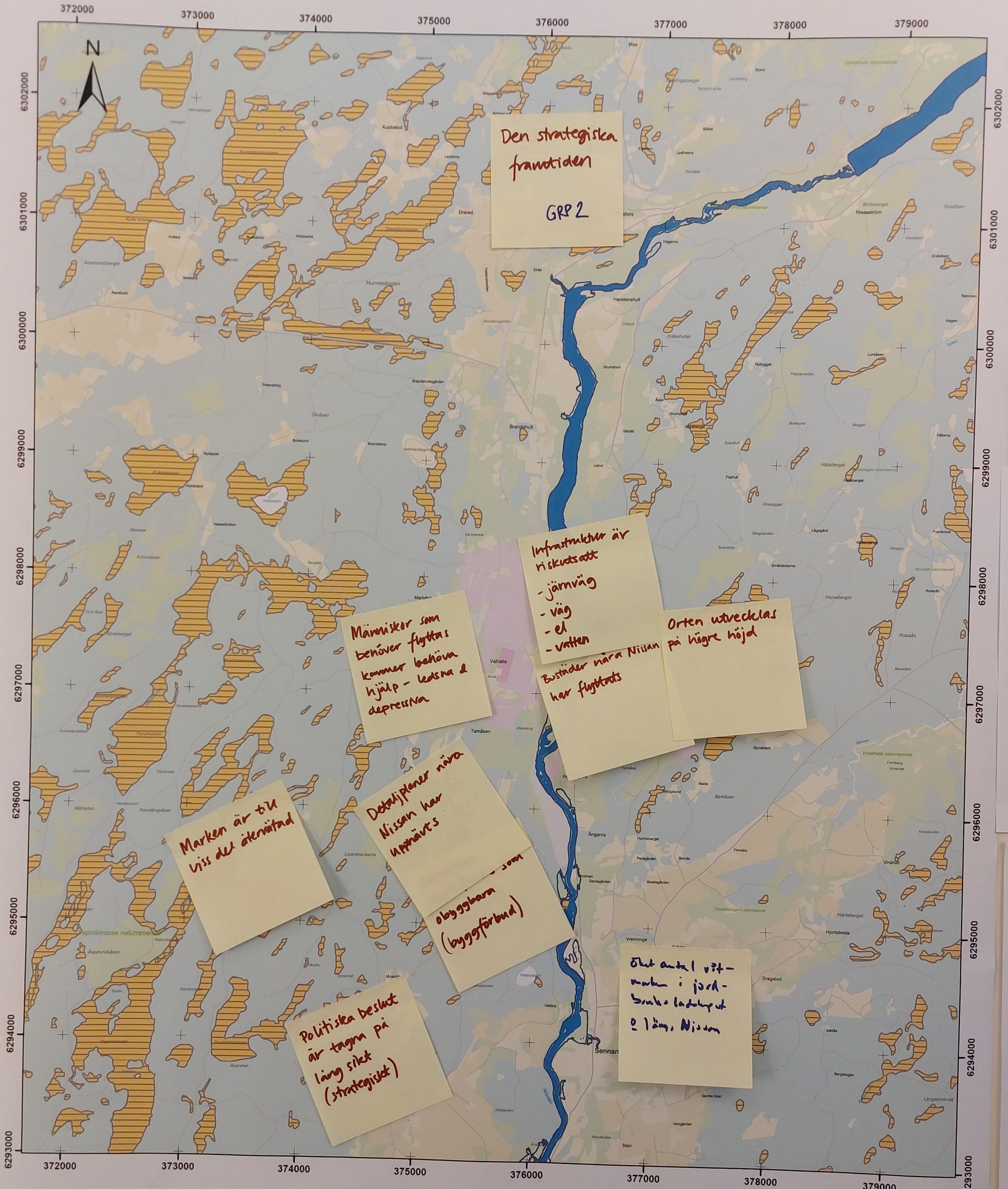
Stripple, J. Nikoleris, A. & Hildingsson, R. (2021). *Carbon Ruins: Engaging with Post-Fossil Transitions through Participatory World-Building. Politics and governance*, 9 (2), 87–99. <https://doi.org/10.17645/pag.v9i2.3816>

Stockholms universitet (u.å.). *Nyskapande forskning om MOF öppnar för framtida lösningar* <https://www.su.se/nyheter/nyhetsartiklar/2025-12-05-nyskapande-forskning-om-mof-oppnar-for-framtida-losningar> [2026-02-21].

- Tress, B. & Tress, G. (2003) *Scenario visualisation for participatory landscape planning—a study from Denmark*. *Landscape and Urban Planning*, 64(3), s. 161–178. [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(02\)00219-0](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(02)00219-0).
- Tudor, C. (2014). *An approach to Landscape Character Assessment*. Natural England. <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5aabd31340f0b64ab4b7576e/landscape-character-assessment.pdf>
- Turner, R.K. och Daily, G.C. (2008) ”The Ecosystem Services Framework and Natural Capital Conservation”, *Environmental and Resource Economics*, 39(1), s. 25–35. <https://doi.org/10.1007/s10640-007-9176-6>.
- UN (u.å.) *Sustainable Development*. UN. <https://sdgs.un.org/> [2026-02-24].
- van Rooij, S., Timmermans, W., Roosenschoon, O., Keesstra, S., Sterk, M., & Pedroli, B. (2021). *Landscape-Based Visions as Powerful Boundary Objects in Spatial Planning: Lessons from Three Dutch Projects*. *Land*, 10(1), 16. <https://doi.org/10.3390/land10010016>
- Verburg, P.H. et al. (2015) *Land system science and sustainable development of the earth system: A global land project perspective*, *Anthropocene*, 12, s. 29–41. <https://doi.org/10.1016/j.ancene.2015.09.004>.
- Wiens, J.A. (2013) *Is landscape sustainability a useful concept in a changing world?* *Landscape Ecology*, 28(6), s. 1047–1052. <https://doi.org/10.1007/s10980-012-9801-9>.
- Willems, W.J.H., Schaik, H.P.J. van, Unesco, associated with work, International Council of Monuments and Sites, associated with work & World Water Forum (2015). *Water & heritage: material, conceptual and spiritual connections*. Willems, W.J.H. & Schaik, H.P.J. van (eds.) (Willems, W. J. H. & Schaik, H. P. J. van, eds.) 1st ed. Sidestone Press.
- Wu, J. (2013). *Landscape sustainability science: ecosystem services and human well-being in changing landscapes*. *Landscape Ecol* 28, 999–1023 <https://doi.org/10.1007/s10980-013-9894-9>

10. Bilagor

10.1. Bilaga 1. Markanvändningskartorna från workshopen

Den strategiska
framtidens
GRP 2

Infrastruktur är
riskutsatt
- järnväg
- väg
- el
- vatten

Orten utvecklas
på högre höjd

Människor som
behöver flyttas
kommer behöva
hjälp - ledsna &
depressiva

Bostäder nära Nisson
har flyttats

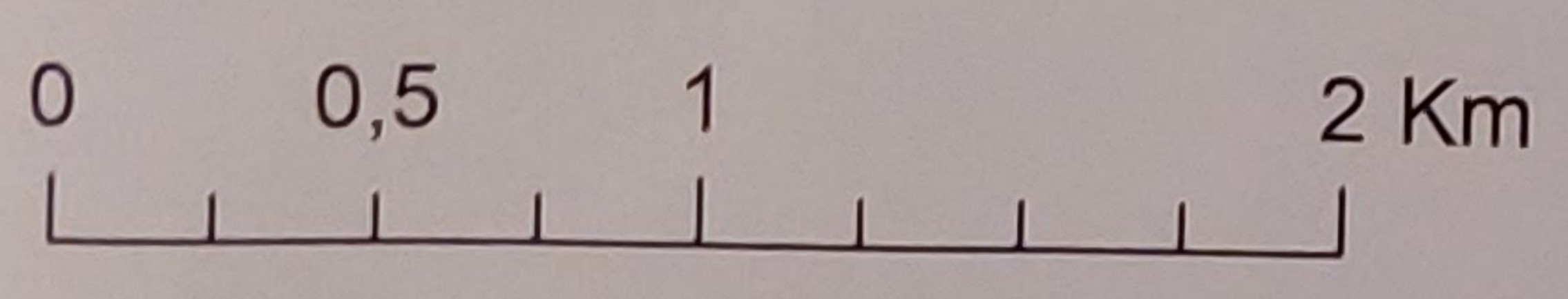
Marken är till
viss del återvunnen

Detaljplaner nära
Nisson har
upprättats

obbyggbara
(byggförbud)

Politiska beslut
är tagna på
lång sikt
(strategiskt)

Ökt antal vilt-
marker i jord-
bruks landskapet
i Lång, Nisson

Skala för utskrift A3:1:29 179
SWEREF 99 TM
Källa: Lantmäteriet, MSB, SGI, 2025

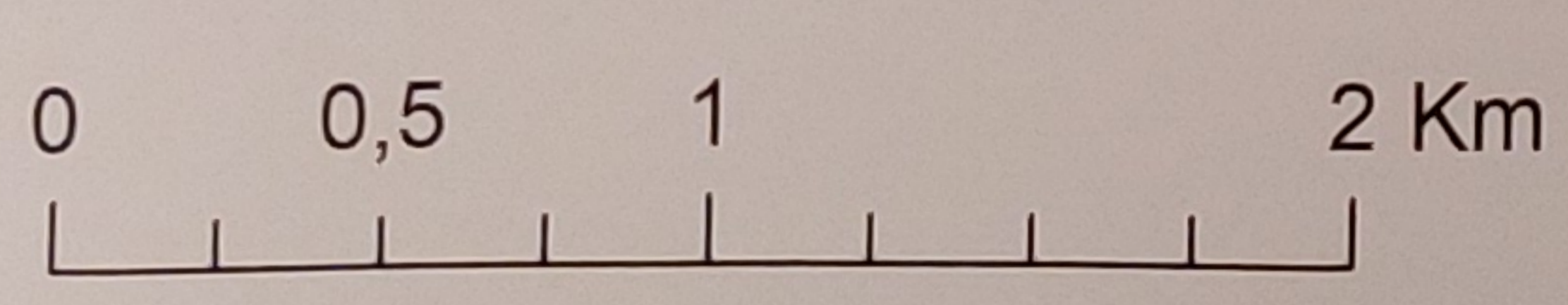
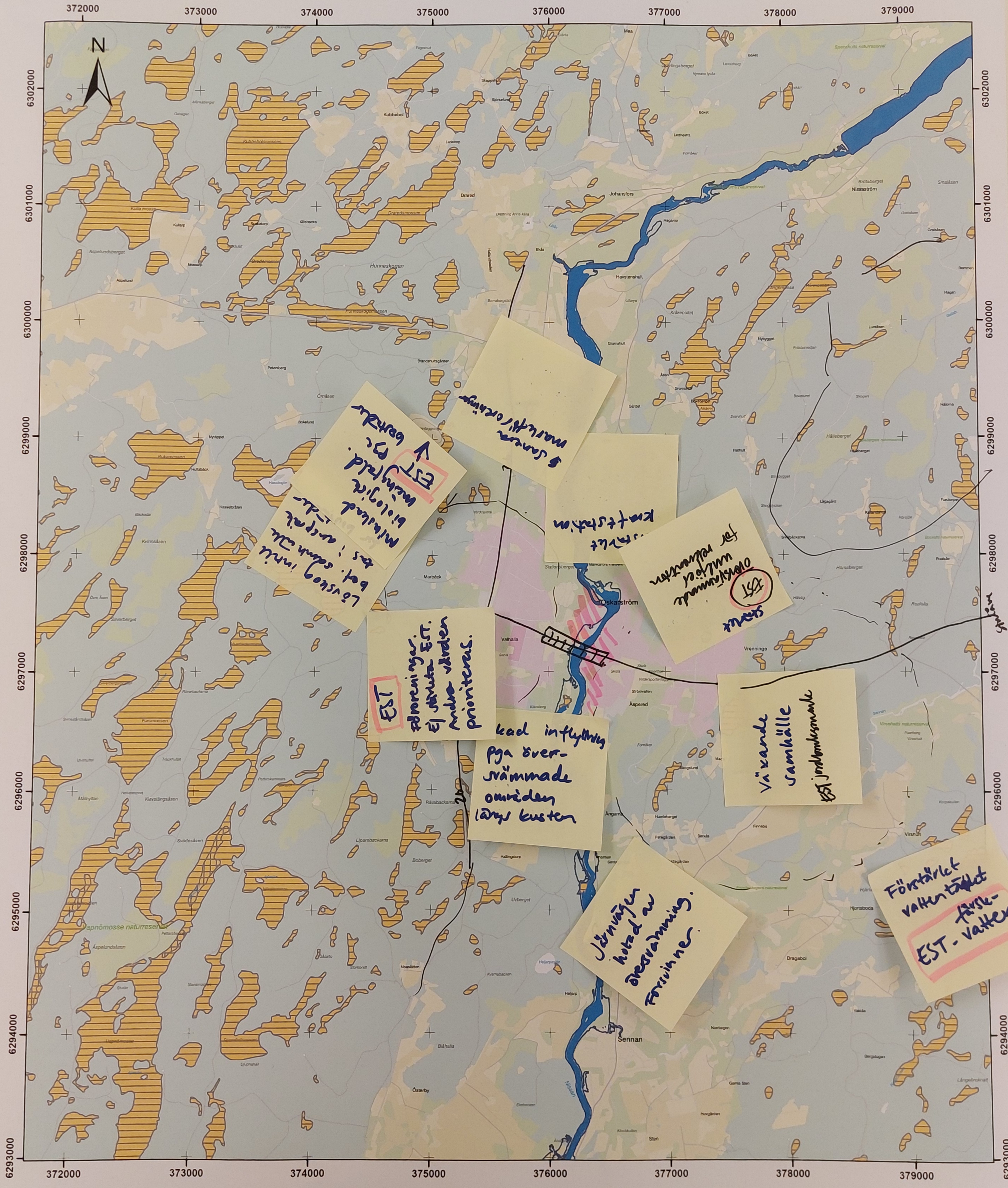
Teckenförklaring

Barrskog	Låg bebyggelse	Sankmark, mosse
Lövskog	Hög bebyggelse	Översvämning Q100 (MSB)
Odling Frukt	Sluten bebyggelse	
Odlad åker	Industribebyggelse	
Övrig öppen mark	Öppen mark (torg)	

Q100 = 100 års återkomsttid.
Dock låg översvämningarna
2014, 2020, 2023 precis
under modellerat Q100.

Kun...
2025
Del...
Är
Kult...
Klim...
Ärsti...
Svart...
Flytta...
Mer v...
Fler v...
Dricks...
Histori...
klin...
Multi...
avn...
För...
Åtgär...
Måken...
Press på...
ma...
Dicesfö...
egen

3

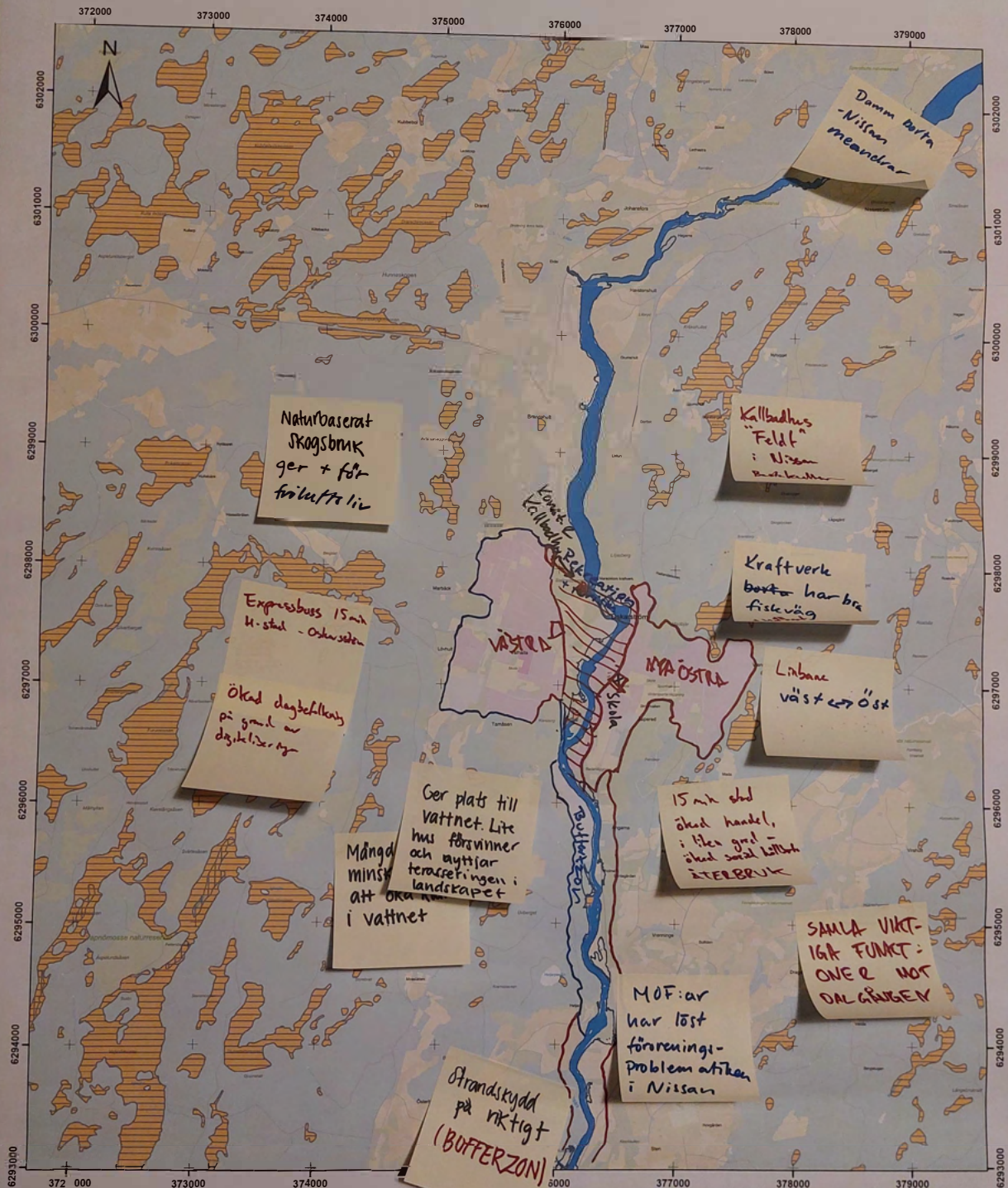
Skala för utskrift A3: 1:29 179
 SWEREF 99 TM
 Källa: Lantmäteriet, MSB, SGI, 2025

Teckenförklaring

Barrskog	Låg bebyggelse	Sankmark, mosse
Lövskog	Hög bebyggelse	Översvämning Q100 (MSB)
Odling Frukt	Sluten bebyggelse	Q100 = 100 års återkomsttid. Dock låg översvämningarna 2014, 2020, 2023 precis under modellerat Q100.
Odlad åker	Industribebyggelse	
Övrig öppen mark	Öppen mark (torg)	

mot
 mot
 mot
 DAN
 sjöar

R

0 0,5 1 2 Km

Skala för utskrift A3: 1:29 179

SWEREF 99 TM

Källa: Lantmäteriet, MSB, SGI, 2025

Teckenförklaring

	Bartskog		Låg bebyggelse		Sankmark, mosse
	Lövskog		Hög bebyggelse		Översvämning Q100 (MSB)
	Odling Frukt		Sluten bebyggelse		
	Odlad åker		Industribebyggelse		
	Övrig öppen mark		Öppen mark (torg)		

Q100 = 100 års återkomsttid.
Dock låg översvämningarna 2014, 2020, 2023 precis under modellerat Q100.

10.2. Bilaga 2. Landskapskaraktärsunderlaget

Karaktärer i dalen - Oskarströms landskap

- Ett samhälle som lagt sig likt terasser i dallandskapet
- Vattnet ger stor karaktär i olika skalor
- Äldre skogspartier omsluter orten och kilar sig in likt vatten.

Samhället i landskapet

Järnvägen slingrar sig genom landskapet

Industri vid åkanten

Bebyggelse på skolberget

Hagar längs Wallbergs väg

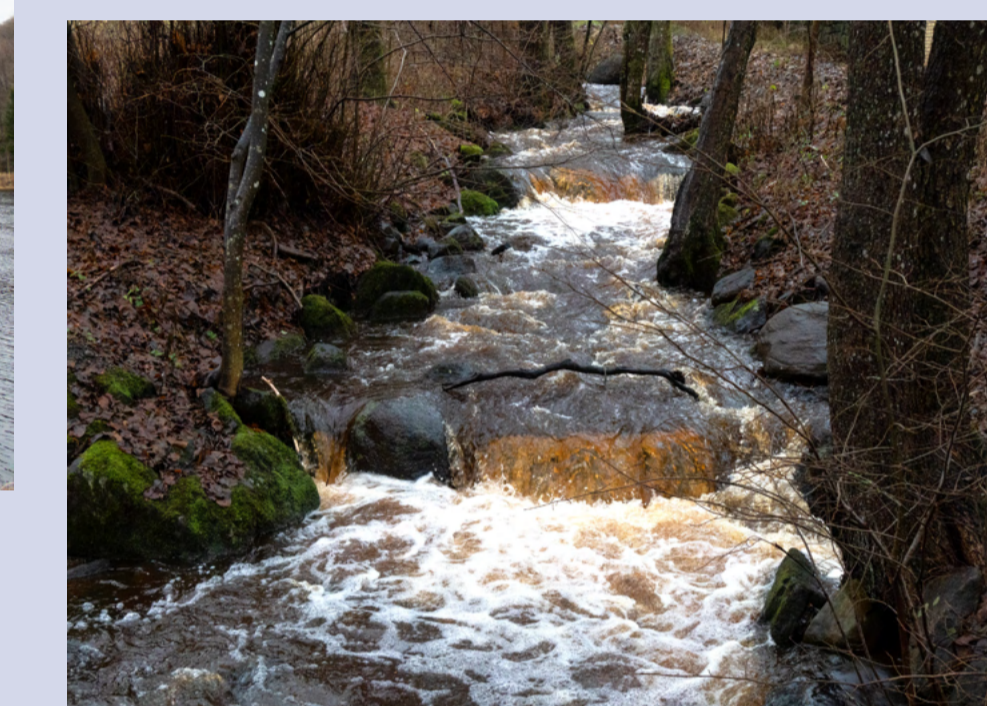
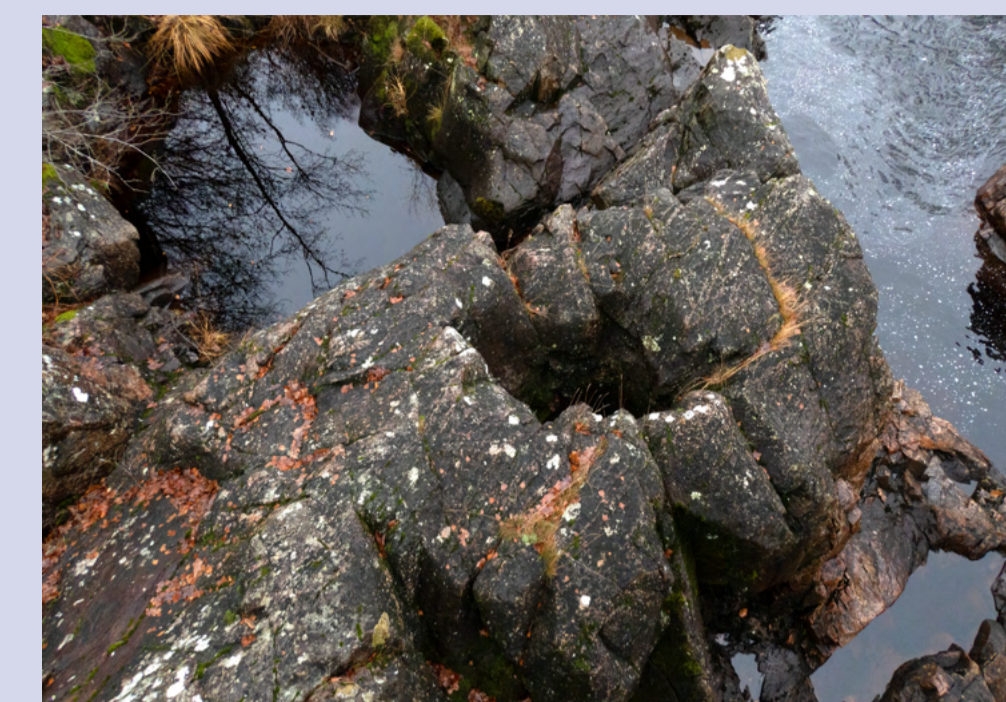

Vapnö mosse

Utsikt från skolberget över Oskarström

Vatten i olika skalor

Exempelplatser

Centrala Oskarström

Maredsfors

Nissaström

Hälleberget

Vattenlandskap - vidsträckta

- Öppet
- Kantat av äldre träd
- Siktlinjer

Vattenlandskap - steniga

- Skogen orörd under lång tid
- Berggrunden som möter de kulturhistoriska stenkonstruktionerna
- Skapar förutsättningar för rödlistade arter

Skogskaraktärer

- Vapnö mosse**
- Orört myrkomplex
- Mosaik av olika naturtyper

- Hälleberget**
- 200 år gamla bokar.
- Finns 21 rödlistade arter
- Steniga landskapet försvårar jord- eller skogsbruk

- Tätt granbestånd
- Mossigt markskikt istället för löv

10.3. Bilaga 3. Intervjuunderlag

Intervjupunkter

- Vad har du för utbildning i grunden?
- Har du varit med på någon scenarioworkshop tidigare?
- Så här i efterhand, vad har du haft för tankar om workshopen?
- Hur mycket hade du varit i Oskarström innan workshopen?
- Hur upplevde du diskussionen i gruppen om själva platsen Oskarström och dess förutsättningar?
- Under planeringsmötena inför workshopen vet jag att jag tänkte på att du poängterade att det ska vara användbart för er med detta. Därpå jag tänkte att ett stärkt landskapsfokus kan ge mer verklighetsförankring och därmed bidra till en större användbarhet för er. Upplever du att det blev resultatet eller hade det blivit samma om ni bara hade kartan framför er?
- Vad tycker du vad svårt att ta till dig med materialet om landskapet
- Hur upplever du att folk pratar om landskapets förutsättningar i samhällsplaneringen generellt?
- Landskapet är ganska komplext att prata om men Tror du att om det fick ta mer plats som en egen aktör att det hade haft inflytande på planeringsprocessen?
- Tror du att det hade varit möjligt att samordna en sådan här typ av workshop över kommungränser? Och isåfall, hade en mer visuell landskapsgenomgång- inte nödvändigtvis så som jag gjorde- hjälpt er att sätta er in i värden och potential i en ny kommun?
- Jag undersöker hur landskapet diskuteras och vad det har för roll i scenarioworksops och jag upplevde rent spontant att det inte var så stort explicit landskapsfokus
- Landskap är ett väldigt brett begrepp och kan innebära olika saker för olika personer. Om du skulle beskriva begreppet landskap med egna ord, vad hade det varit?